

ATT BÖRJA FRÅN BÖRJAN

AV: VIKTORIA SHULGA

HT-09

HANDLEDARE: HÅKAN JOHANSSON

Tillägnas alla kärleksmigranter och deras partners. Samt till alla er, som någon gång har bytt sitt fösterland.

Bild: Viktoria Shulga

ABSTRACT

Author: Viktoria Shulga

Title: To begin from the beginning. [translated title]

Supervisor: Håkan Johansson

Assessor: Maria Bangura Arvidsson

The purpose of this study was to examine what migration means for love immigrants-people who have moved to and live in Sweden to be with someone they love. More specifically its aim was to find out how migration process for love immigrants looks like, what obstacles, opportunities, gains and losses migration brings. Furthermore, I've examined how a Swedish partner / husband can be a resource for his partner / wife coming from different culture, during the migration process and what this assistance depends on. The study was based on six qualitative interviews with three female love immigrants and three Swedish men, who have an established relationship with those women. The study is supported by migration crisis theory, which demonstrates common features and some differences within the theory. The result of my study shows that love immigrants go through a comprehensive process that activates emotions, which are of an unconscious nature. Love immigrants go through emotional stages that are experienced by people in crisis and one more crisis that is specific for the love immigrants, which is called in this study for the love immigration crisis. The survey also shows that the love immigrants have great motivation to learn the new language and integrate into Swedish society. In the study, I have also come to the conclusion that it is difficult for a Swedish partner / husband predict what his partner / wife as an immigrant needs in the new society. The help or introduction as a Swedish partner / husband can offer depends on their personal circumstances, but not on the fact that they are Swedish.

Key words: migration crisis, love immigrant, identity, introduction, integration

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

I. KAPITEL - UNDERSÖKNINGSOMRÅDE	6
1.1 INLEDNING	6
1.2 PROBLEMFÖRMULERING	7
1.3 SYFTE OCH FRÅGESTÄLLNINGAR.....	9
1.4 AVGRÄNSNING AV UNDERSÖKNINGSOMRÅDE	9
1.5 BEGREPS DEFINITION	10
1.5.1 INVANDRARE OCH MIGRANT	10
1.5.2 KÄRLEKSMIGRANT	11
1.5.3 KRIS OCH PSYKISK KRIS.....	11
1.5.4 MIGRATIONSKRIS.....	12
1.5.5 IDENTITET.....	12
1.5.6 KULTUR	12
II. KAPITEL - METOD.....	13
2.1 VAL AV METOD.....	13
2.2 URVAL	13
2.3 VAL AV DATAINSAMLINGSMETOD.....	14
2.3.1 TILLVÄGAGÅNGSSÄTT.....	15
2.3.2 BEARBETNING OCH ANALYS.....	17
2.4 METODOLOGISKA REFLEKTIONER.....	18
2.5 ETISKA ÖVERVÄGANDE	20
III. KAPITEL - TEORI OCH TIDIGARE FORSKNING.....	22
3.1 LITTERATUR.....	22
3.2 MIGRATIONSKRIS TEORI.....	23
3.2.1 KRISFÖRLOPP	23
3.2.2 TRAUMATISKA TYPSSITUATIONER	25
3.2.3 FÖRSVARSMEKANISMER	25
3.3 IDENTITET	26
IV. KAPITEL - ANALYS AV INTERVJUER.....	28
4.1 PRESENTATION AV INTERVJUFAMILJER.....	28
4.1.1 ALINA OCH ANDERS	28
4.1.2 BIANCA OCH BJÖRN.....	28
4.1.3 CECILIA OCH CARL	29
4.2 OM MIGRATION OCH DESS FÖRLOPP	30
4.2.1 MÖTE MED SVERIGE.....	30
4.2.2 DET BETYDELSEFULLA SPRÅKET	31
4.2.3 MÄNNISKORNA MAN KÄNT OCH LANDET MAN LÄMNAT	32
4.2.4 SAMHÄLLELIGA STRUKTURFÖRÄNDRINGAR	34
4.3 SPEGELBILDER.....	36
4.4 FAMILJ OCH MANNEN SOM RESURS	39
V. KAPITEL - AVSLUTANDE DISKUSSIONER.....	44
VI. KAPITEL - REFERENSER.....	48
6.1 KÄLLFÖRTECKNING	48
6.2 BILAGA I – INFORMATION	50
6.3 BILAGA II – INTERVJUGUIDE	51
6.3.1 INTERVJU MED KVINNA	51
6.3.2 INTERVJU MED MAN.....	51

FÖRORD

Jag står i tacksamhetsskuld till intervjufamiljer. De har på ett vänligt sätt ställt sin tid till förfogande och visat en stor öppenhet inför mina frågor och låtit mig ta del av deras berättelser. Utan er ”Alina och Anders”, ”Bianca och Björn”, ”Cecilia och Carl” samt ert samarbete skulle det vara omöjligt för mig att genomföra detta arbete. Tack för att ni har öppnat er och möjliggjort för mig att få en inblick i hur er situationen, som ni befinner er i fungerar.

Jag skulle vilja tacka Håkan Johansson, min handledare, som har hjälpt mig att skapa en struktur i mina analyser samt i en förvirrad och dåligt sammanhängande syfte och problemformulering. Maria Bangura Arvidsson, min examinator, som på ett konstruktivt sätt har lämnat feedback för förbättring och inte minst hjälpte hon mig att hitta de djupa spår till uppsatsens centrala frågeställningar.

Ett ytterliga tack till mina väninnor och min sambo som har hjälpt mig med att rätta språkliga fel. Tack för er tid! Jag skulle vilja tacka mina nära och kära, som har varit till stor hjälp under processens gång.

Sist men inte minst vill jag tacka Puss och Sonic, som förvånades över hur mycket tid en student kan hänga över C – uppsatsen. De höll mig sällskap under långa kvällar och nätter, försökte hjälpa till att lägga till några irrelevanta ord utifrån deras synpunkter, som jag var tvungen att ta bort.

I. KAPITEL

UNDERSÖKNINGSOMRÅDE

1.1 INLEDNING

Vad är egentligen ”att börja från början”? Är det att målmedvetet skapa sig ett nytt liv och sudda ut sitt förflutna? Handlar det om förluster eller tvärtom, om att hitta något nytt? Är det att förändra sin identitet samt att behålla gamla vanor och värderingar? Kanske handlar det om att ta avsked av något eller någon och fara dit, där någon väntar på dig? Eller är det kanske att erövra nya vägar, för att komma närmare ett tillfredställande liv?

Jag invandrade till Sverige för flera år sedan och har erfarenhet av migrationsprocessen. Flytten till det nya landet kan sammanställas med att man börjar från början. Att byta land i vuxen ålder är för de flesta människor en livsavgörande förändring (Franzén, 2001, s. 55). Förändringen handlar om att byta den miljö i vilken vi, migranter, har vuxit upp och uppfostrats i, miljön med alla rötter och kontakter mot en ny miljö som är helt okänd och eventuellt helt annorlunda från den vi är vana vid. De känslor som uppstår i samband med den viktiga övergången är ibland svårt att sätta ord på, den känslomässiga delen som ingen kan förutse.

Vi börjar våra liv från början efter att vi har flyttat till det nya landet för att bosätta oss där. Även om vi har högskoleutbildning eller mångårig arbetslivserfarenhet måste vi ibland omskola oss, eftersom det inte anses likvärdigt i det nya landet (Franzén, 2001, s. 60). Språket är den största barriären för många av oss, som måste överstigas. Annars riskerar vi att hamna i samhällets utkant, isolerad från samhället och med svårigheter att skapa ett nytt socialt nätverk. Vi måste lära oss normer, seder, uttalade regler och uppförandessätt bland annat. Det inträffar kanske fler utmaningar och bekymmer på vägen ”att börja från början” än vi var förberedda på. Olika svårigheter som uppkommer i migrationssammanhanget kan utlösa kriser som består av olika faser av bearbetning. Detta faktum utgör centrala delar i mitt arbete.

Beslutet att lämna fosterlandet kommer först (Olkiewicz, 2008, s. 16) Somliga förbereder sig praktisk med tanke på att stanna för gott, andra lever med hopp om att

återvända. Oavsett anledning till ankomst och graden av förberedelse inför det nya livet uppkommer reaktioner som är svåra att förbereda sig för.

Att börja från början kan vara en livslång process som inbegriper hinder och möjligheter, ömtålighet och styrka, vinster och förluster. Processen kan beskrivas som ett sätt att hitta strategier på ett medvetet samt ett omedvetet plan, för att senare öppna dörrar för framtiden. Frågan är då när börjar vi från början? Är det efter ankomsten till det nya landet eller efter att vi har hittat de strategier som kan vara till hjälp under anpassning och hantering av den nya miljön?

Vi påverkas av omgivningens bemötande och utvecklas i samspelet med andra människor. Samspelet som vi hade med andra i fosterlandet har avbrutits och nya har inte byggts upp än (Olkiewicz, 2008, s. 42). Vi kan inte språket och därför känner oss otillräckliga. Man blir någon som inte kan i det nya språket (Franzén, 2001, s. 37). De olika processer, som vi går igenom i det nya landet, lämnar permanenta spår i personligheten. För somliga leder de olika processerna till utveckling och mognad, för andra till en försämring, en sårbarhet som gör livet tungt. (Franzén, 2001, s. 55)

Varför börjar vi från början över huvud taget? Det finns olika anledningar till det. Hopp om en bättre tillvaro och ett bättre liv för oss själva och våra barn kan vara starkare än oron för det okända. Att börja ett nytt liv utan fattigdom, förnedring, respektlöshet och kanske för kärlekens skull kan vara några av anledningarna till varför vi lämnar våra fosterländer.

1.2 PROBLEMFÖRMULERING

Människor har i alla tider lämnat ett land för ett annat. De har gjort det av fri vilja eller av tvång (Kristal – Andersson, 2001, s. 13). I Sverige kallas ”invandrare” de människor som har kommit till Sverige från olika länder med olika anledningar (Barbosa da Silva & Barbosa da Silva, 1988, s. 29). När man studerar migranter ska hänsyn tas till gruppens heterogenitet. Jag vet att det finns olika kategorier av migranter, till exempel flyktingar, asylsökande, anknytningsinvandrare, andragenerationsinvandrare samt kärleksmigranter. Den här kategoriseringen bortser från det unika som varje individ har, vilket innebär att man kastas in i en grupp, vare sig man vill det eller inte. Följden blir att den egna identiteten börjar suddas ut då ingen kategori säger något om en enskild individ (Franzén, 2001, s. 16). När olika kategorier av migranter studeras ska andra faktorer beaktas för precisering och mer

förståelse av de olika grupperna. Studier kan vara till hjälp för utarbetning och tillämpning av olika insatser samt åtgärder, som samhället kan erbjuda senare för en mer lyckad integration. Faktorer som kan väcka uppmärksamhet är bland annat kön, ålder, civilstånd, religion, region, vid ankomst till Sverige. Varifrån man kommer samt måhända anledning till ankomst kan också väcka intresse. Listan kan göras lång.

Min studie kommer att handla om kärleksmigranter. Det vill säga de människor, som har flyttat till och bosatt sig i Sverige på grund av att de har träffat en svensk eller svenska. Vissa faktorer har väckt mitt intresse för att studera denna grupp:

- Det saknas statistik om årlig ankomst av kärleksmigranter samt statistik om kärleksmigration av totalmigration, vilket gör att vi vet relativt lite om hur stor denna grupp är, dess sammansättning, egenskaper samt dess förändring.
- Det finns mycket svensk forskning om migration som process samt vad migration medför för migranter. Ringa av dessa studier behandlar kärleksmigranter som en specifik grupp om än vidare att diskutera kärleksmigranter, vilket gör att det finns olika problemområden kring kärleksmigranter som väcker obesvarade frågor. Exempelvis i studien av Lena Liljeroth och Mauricio Rojas *”Svenska främlingar. Att älska Sverige med dess fel och brister”* (1997) diskuteras inte kärleksmigranter. Boken bygger på intervjuer med ”framgångsrika främlingar”. Författarna ville förstå vilka förutsättningar möjliggör integration samt vilka svårigheter hindrar andra från att lyckas.
- Teorier som finns om migration som system eller process, har benägenheten att förbise denna grupp och dess specifika förutsättningar, som bland annat make/makas roll i processen. Ett sådant exempel är Castles och Millers teori om migrationssystemet, vilket inte är tillämpligt på kärleksmigranter (Franzén, 2001, s. 24-28).
- I sammanhanget med ovanstående brister vad gäller forskning om kärleksmigranter, erbjuds ingen kommunal introduktion till denna grupp på samma sätt som de med flyktingstatus. En förklaring kan vara de förväntningar som åligger svenska makar att hjälpa den andra vid introduktionen i det nya samhället.

Generellt kan man spåra gemensamma svårigheter som alla migranter går igenom men varje kategori av migranter har sina specifika problem, erfarenheter och utmaningar. De svårigheter som alla migranter träffar på delar de också med alla

människor (Kristal – Andersson, 2001, s. 29). Det finns etablerade teorier som är gemensamma för migranter som förklarar vilka processer och situationer migranter går igenom. En sådan teori som också ligger till grund för mitt arbete är teorin om migrationskris. Med hjälp av den teorin vill jag undersöka vad migration innebär för kärleksmigranter. Vilka hinder, möjligheter, förluster och vinster migrationen medför samt reaktioner i sammanhanget. Jag vill också få svar på i vilken mån en infödd svensk, som har en nära relation med den kategorin av migranter, spelar för roll som resurs under anpassningsprocessen och förklaringar till detta.

1.3 SYFTE OCH FRÅGESTÄLLNINGAR

Syftet med studien är att jag vill undersöka vad migration innebär för kärleksmigranter och den egna identiteten. Jag vill också undersöka på vilket sätt en svensk make/sambo kan fungera som resurs för sin kärleksmigrant under anpassningsprocessen samt bakomliggande orsaker till det stöd som erbjuds under migrationsprocessen.

FÖR ATT BESVARA SYFTET KOMMER JAG ATT ANVÄNDA MIG AV FÖLJANDE FRÅGESTÄLLNINGAR:

- ❖ Vilka hinder och möjligheter möter gruppen i det nya landet?
- ❖ Vilka förluster och vinster migration innebär för kärleksmigranter?
- ❖ Hur påverkar de olika processerna den egna identiteten?
- ❖ På vilket sätt fungerar en svensk make/sambo som resurs under migrationsprocessen?
- ❖ Vad är bakomliggande orsaker till det stöd som erbjuds/inte erbjuds under migrationsprocessen?

1.4 AVGRÄNSNING AV UNDERSÖKNINGSOMRÅDE

För att kunna analysera på vilket sätt maken/sambon fungerar som resurs för sin kärleksmigrant och hitta förklaringar till bakomliggande orsaker till det stöd som erbjuds och/eller inte erbjuds, har jag valt att intervjua män som har en etablerad relation till sin partner.

I studien berörs inte relationsfrågor då syftet med intervjuerna enbart avser att söka större förståelse för hur makarnas/sambons resurstillgångar kan utgöra ett stöd för deras makar/sambos under den process som migrationen innebär.

Jag begränsar mig härvid vid att undersöka endast gruppen kärleksmigranter och det kommer inte att ligga någon fokus på personer som kom till Sverige som flyktingar. Detta trots de likheter som både kärleksmigranter och flyktingar har vid de processer som båda grupperna går igenom. De bekymmer och svårigheter som är mer specifika för flyktingar kommer heller inte att behandlas i detta arbete på grund av tidsbrist och utrymme.

Under studier av liknande art uppstår väldigt många spännande och intressanta frågor som tyvärr inte kommer att behandlas på djupet här, men som kan vara inspirerande teman för fortsatt forskning. Det hade till exempel varit intressant att undersöka hur det är att leva i ett multikulturellt förhållande men också hur det är att leva med en migrant. Vi vet att migranternas identitet förändras i det nya samhället men förändras i så fall svenskarnas identitet i en etablerad relation med en migrant och så vidare.

1.5 BEGREPS DEFINITION

1.5.1 INVANDRARE OCH MIGRANT

Invandrare är en person som inte är född i Sverige (Westin, 1999, s. 97). Det mottagande landets befolkning ser tillskottet av inflyttade personer av främmande ursprung i termer av invandrare (ibid., s. 98).

Invandrare är inte en homogen grupp. Det finns olika kategorier av invandrare, som till exempel flyktingar, andragenerations invandrare, anhöriginvandrare, anknytningsinvandrare och kärleksinvandrare. Begreppet invandrare betecknar bland annat dessa grupper av människor som kom till Sverige av olika anledningar och med olika intressen (Barbosa da Silva, Antonio & Barbosa da Silva Domingos, 1988, s. 29).

Franzén (2001) menar att klassificering av människor och personperception leder till en förenkling som tar bort det individuella och unika hos dem, och de infogas i kategorier. Personliga identiteter undandras och de tillskrivs en kollektiv beteckning (s.16, 17; Olkiewicz, 2008, s. 42).

Idag är begreppet invandrare negativt laddat. Det förknippas med olika samhällsliga problem av olika slag. Arbetslöshet är en av dem. Det debatteras vilt för hur man ska handskas med invandrare, hur de ska sysselsättas och integreras i det svenska samhället. Genom att ta upp olika skillnader skapas ”vi” och ”de” grupper, vilket kan försvåra situationen och själva integrationen. Begreppet har även spridits till ett större sammanhang och används för att beteckna de människor som är födda och uppvuxna i Sverige, men har föräldrar med annan bakgrund. Med tiden har ordet invandrare fått en vidare betydelse och det beskriver inte längre en kategori människor som har valt att flytta till Sverige, det kan lika väl jämföras med icke – tillhörighet, icke – svensk och annorlundska (Franzén, 2001, s. 18).

I studien kommer jag att använda mig av ordet migrant vilket är mer internationellt och eventuellt inte så subjektivt och problematiskt innehållsmässigt, som begreppet invandrare (Franzén, 2001, s. 18, 19).

1.5.2 KÄRLEKSMIGRANT

Kärleksmigrant är en person som har flyttat till och bosatt sig i Sverige på grund av sin svenske make eller maka. Eventuellt har de träffat en svenska eller svensk utomlands och därför kommer de att bosätta sig i Sverige (Franzén, 2001, s. 28).

1.5.3 KRIS OCH PSYKISK KRIS

Begreppet kris som också ligger till grund för min undersökning kommer från grekiskans avgörande och avser speciell vändning eller förändring (Franzén, 2001, s. 3). En kris är en svårhanterlig händelse i livet. Det finns olika kriser och man talar om kritiska lägen och kritiska tillfällen.

Livskris är en kris som utlöses av bland annat en separation eller sjukdom; utvecklingskris uppstår vid viktiga övergångar i livet, som till exempel från barndom till könsmognad och att gå i pension. Psykisk kris inträffar bland annat av plötslig död, katastrofer samt olyckor och utmärks av omöjligheten av att förbereda sig. Begreppet kris brukar användas i vardaglig bemärkelse när något känns dåligt och man brukar då säga att man ”krisar” (Franzén, 2001, s. 41).

Psykologisk kris är ett allvarligt tillstånd och sker oftast inte dagligen. Enligt psykiatriprofessorn Johan Cullberg förklaras en psykisk kris enligt följande: ”Ett psykiskt kristillstånd kan man sägas befinna sig i då man råkat in i en sådan livssituation att ens tidigare erfarenheter och inlärda reaktionssätt inte är tillräckliga

för att man skall förstå och psykiskt bemästra den aktuella situationen.” (Franzén, 2001, s. 41; Barbosa da Silva, Antonio & Barbosa da Silva Domingos, 1988, s. 37).

1.5.4 MIGRATIONSKRIS

Migrationskris kan ses som ett specialfall av kris och något som upplevs av människor som valt att byta land, som har lämnat sina hemmiljöer och anpassar sig till en ny miljö.

Begreppet migrationskris används för att beskriva de intrapsykiska förändringar som invandraren går igenom under anpassningsprocessen i det nya landet (Westin, 1999, s. 41)

1.5.5 IDENTITET

Identitet är ett ofta förekommande begrepp inom samhälls- och beteendevetenskaplig litteratur. I vissa fall används begreppet med olika innebörd. I andra fall kan det vara så att forskare tror sig tala om samma sak utan att de egentligen gör det (Westin, 1999, s. 17).

Identitet handlar om människans uppfattning om vem hon själv är, vilket i sin tur påverkas av hur andra människor uppfattar henne. Identitet är sammansatt av allt det man är, vilka roller och positioner man intar i varje given situation. Identiteten växer fram i socialt samspel mellan människor. Vi förändrar vår identitet och skapar nya roller för oss själva, där dåtid och nutid blandas (Westin, 1999, s.16, 17; Khalid, 1997, s. 87).

1.5.6 KULTUR

Kultur är ett begrepp som är svår att sätta fingret på. Kultur handlar om levnadssätt och livstillhörighet. Begreppet innefattar en samling regler, värden och symboler som upprätthålls och hyllas av en grupp människor (Westin, 1999, s. 9).

II. KAPITEL

METOD

2.1 VAL AV METOD

För att syftet med undersökningen och de frågeställningar som kommer att behandlas i studien ska besvaras har jag valt att använda mig av en kvalitativ metod. Denna metod bidrar till att människors uppfattningar och synsätt framkommer bäst (Bryman, 2001:300). Min avsikt var att fånga upplevelser, åsikter och erfarenheter av vad migration medför för respondenterna. Därför finner jag att en kvalitativ metod lämpar sig bäst då det jag avser att undersöka inte är mätbart och kan därmed inte besvaras med en kvantitativ metod (Aspers, 2007, s. 11; Repstad, 1999, s. 9; Trost, 2005, s. 8; Bryman, 2007, s. 34)

Jag är medveten om att det finns både för – och nackdelar med den valda metoden. En fördel är närheten till forskningsobjekt och metodens flexibilitet. Nackdelen är att undersökningen bygger på små urval och kan därför ses som mindre tillförlitlig. En annan nackdel är svårigheten att jämföra respondenternas utsagor då det inte ges några fasta svarsalternativ som exempelvis vid strukturerade intervjuer. Kvalitativ forskning består av flera olika metoder, till exempel deltagande observation, gruppintervjuer, ostrukturerade intervjuer med mera. Jag har valt tematiserade kvalitativa intervjuer, för att kunna intervjua respondenterna en i taget. Intervjuer framstod tidigt som det bäst lämpade metodvalet. Eftersom min avsikt var att belysa kärleksmigranternas samt deras makar/sambos egna uppfattningar, var det givet och av stor vikt att låta dem komma till tals. De frågeställningar som jag utgår ifrån kräver detaljerad och djupgående information, något som endast intervjuer kan ge.

En sådan intervju ger större utrymme till öppenhet och flexibilitet vilket också möjliggör för respondenterna att blicka tillbaka på sin situation och sedan redogöra för sina upplevelser och uppfattningar.

2.2 URVAL

Utgångspunkten i uppsatsen har varit att intervjua kärleksmigranter och deras partner. Mitt urval består därför av tre familjer i vilka tre kvinnor karakteriseras som kärleksmigranter och de har kommit till Sverige i vuxen ålder på grund av sina

svenska makar/sambos. Kvinnorna är rysktalande och kommer från före detta Sovjet Unionen. De har vuxit upp i samma kultur och de delar samma religiösa tro. Alla respondenter är för närvarande bosatta i Småland och kommer ursprungligen från stora eller medelstora städer. Kvinnorna har bott i Sverige mellan 5 till 10 år och alla är svenska medborgare. Undersökningsgruppen har valts utifrån att de ansågs inneha den kunskap, som eftersöktes, det vill säga att kvinnorna är kärleksmigranter samt har erfarenhet av migrationsprocessen. Fördelen med färre respondenter är möjligheten att gå på djupet i varje individs föreställningsvärld och få värdefull information samtidigt som det hade varit intressant att intervjua fler.

Mitt urval har skett med hjälp av så kallad snöbollseffektens teknik. Det kännetecknas av att en person, som ingår i undersökningen, har hjälpt mig att komma i kontakt med en annan familj, som i sin tur varit behjälplig med att komma i kontakt med en tredje familj.. Denna selektionsprocess brukar även kallas för snöbollsurval eller kedjeurval. (May, 2001, s. 161; Aspers, 2007, s. 91; Bryman, 2007, s. 115, 289) Jag är medveten om att denna teknik, kan innebära att data som samlas in avspeglar ett visst perspektiv, då man överlämnar beslutet till annan individ som avgör vilka personer som är lämpliga att intervjua. Fördelen med selektionsmetoden är att den underlättar då det är svårt att få tag på någon som vill ställa upp eller när det är svårt att hitta de individer som passar in. Personen som man börjar med kan definiera bland annat vilka, som i mitt fall, har erfarenhet av migrationsprocessen samt ingår i gruppen, vilket är stor tillgång speciellt då forskaren är ny i fältet. (May, 2001, s. 161; Aspers, 2007, s. 91). En nackdel med snöbollseffekten är vid de fall då forskaren är intresserad av en hel domän, men selektion begränsas till ett specifikt nätverk (ibid., s. 92) Repstad (1999) konstaterar att flera metodböcker betonar det problematiska i att välja fält där forskaren känner aktörer. Det finns risk att man tillämpar självcensur för att inte vara osams med sina vänner samt att man är benägen att välja sida, det vill säga att man ”going native” och förlorar den akademiska distansen. (s. 27)

2.3 VAL AV DATAINSAMLINGSMETOD

Studien består av primärmaterial som har samlats in med hjälp av tematiskt öppna intervjuer. Jag har även använt mig av relevant litteratur för teoretiska resonemang och för arbetets övriga delar på de aktuella ämnesområdena. (Aspers, 2007, s. 159; Halvorsen, 1992, s. 63, 72) Huvuddelen av studiens diskussion baseras på primärdata

som består av sex kvalitativa tematiserade intervjuer. Med hjälp av materialet från intervjuerna har jag jämfört och analyserat utifrån befintlig forskning och litteratur.

2.3.1 TILLVÄGAGÅNGSSÄTT

Samtalet är förmodligen den vanligaste formen att förstå vad som sker och för att förstå varför andra handlar, tycker och tänker som de gör (Aspers, 2007, s. 135; Trost, 2005, s. 33). I studien har jag använt mig av en intervjuguide (se bilaga 2) för att genomföra tematiska öppna intervjuer. Den har konstruerats utifrån studiens syfte, frågeställningar och teorier. Intervjuguiden har ett upplägg av frågor där den första delen innehåller frågor av en mer öppen, karaktär som intervjupersonernas berättelser om deras bakgrund. Nästkommande delar är mer inriktade mot de centrala frågeställningarna som innehåller mer känsliga och personliga frågor och fordrar en djupare kontakt och mer tillitsfull situation. Sista delen karaktäriseras av en mer allmän avslutning (Aspers, 2007, s. 139; Repstad, 1999, s. 19, 77).

Tematiskt öppna intervjuer karaktäriseras av att jag utvecklar samtalet med mina intervjupersoner, det ges utrymme för intervjupersonerna att inflika med sina åsikter, tankar, erfarenheter, kunskap och känslor. Samtidigt finns det en struktur genom att jag har identifierat ett antal teman som jag var särskild intresserad av att prata om och som jag ville undersöka under intervjuerna. Under varje tema har jag sammanställt mer konkreta frågor som jag ansåg att respondenterna skulle kunna ge intressanta svar på och eventuellt föra givande diskussioner om. (Aspers, 2007, s. 137, 138, 140; May, 2001) Ett svar på en viss fråga leder till exempel till uppföljningsfrågor (Repstad, 1999, s. 11), vilka har hjälpt att utveckla och förtydliga de svar som intervjupersonerna gav. Min avsikt var att i viss mån hålla samtalet inom ramarna för arbetes relevans. Samtalet kom därför att behandla olika aspekter av problematiken, beroende på vad intervjupersoner i fråga tyckte var viktigt att ta upp. Genom att jag har identifierat ett antal teman med mer konkreta frågor har det underlättat kodningen för att finna ett mönster bland intervjupersonernas åsikter. Begränsningen har däremot styrt innehållet i intervjun i en viss riktning.

Jag har genomfört enskilda intervjuer med varje respondent, som tog från 40 till 60 minuter. Jag har intervjuat kärleksmigranter var för sig och deras partner var för sig. Detta på grund av att jag har sammanställt olika frågor till kärleksmigranterna och deras partners. Jag var dessutom mer intresserad av att få spontana svar utan att paren

skulle diskutera svaren sinsemellan. Respondenterna hade tillgivits information om de teman som intervjuerna skulle behandla men intervjuguiden i sin helhet har inte tilldelats respondenterna. Även om respondenterna har besvarat mina frågor utförligt och jag är tillfredställd med resultatet som givits, anser jag att det hade varit mer fördelaktigt om respondenterna hade fått ta del av intervjuguiden innan intervjutillfället. Vissa frågor var djupa och krävde lite eftertanke och möjligen hade intervjupersonerna kunnat svara utförligare även på dessa frågor.

Varje intervju har spelats in på diktafon och har sedan transkriberats. Det finns fördelar såväl nackdelar med att ta upp intervju på diktafon. Pål Repstad (1999) diskuterar dessa i sin bok *"Närhet och distans"*. Fördelen med att spela in intervjuer på diktafon är att jag kunde koncentrera mig på vad respondenterna sa, och jag kunde även lyssna på tonfall och ordval. En annan fördel med inspelning är just fokuset som ligger på samtalet vilket annars brister om man antecknar. Vid sådana fall är det svårt att helt och hållet engagera sig i intervjun för att fånga upp lösa trådar i svaren eller komma med uppföljningsfrågor (Trost, 2005 s. 54, 55; Bryman, 2007, s. 310) Att följa upp med följdfrågor eller att eftersträva tydligare svar, var av stor vikt då jag har använt mig av tematiska intervjuer och grunden för denna intervjutyp är samtalets logik. Icke – verbala beteende, som gester och ansiktsuttryck är också viktiga att observera, vilket underlättades med att intervjuerna spelades in och jag slapp föra fältanteckningar (Repstad, 1999, s. 70). I Aspers bok *"Etnografiska metoder"* framgår det att även om observationer spelar en roll i kvalitativa undersökningar, hamnar ofta de visuella uttrycken utanför forskarens fältanteckningar och ingår sällan på ett systematiskt sätt i det empiriska materialet (Aspers, 2007, s 107). En nackdel med diktafon är att vissa respondenter kan bli hämmade när de spelas in och hela situationen kan bli onaturlig. Respondenterna hade inga problem med att intervjuerna spelades in och efter en tid noterade jag att intervjupersonerna blev mindre medvetna om inspelningen och kunde slappna av. Det förekom också att när jag hade stängt av diktafonen forstsatte några av intervjupersonerna med sina berättelser. Den del av informationen, som jag ansåg var viktigt och användbart för undersökningsområdet antecknades efter intervjutillfället och användes i analysen. Det finns skeptiker mot bandinspelning som menar att det är ett tidskrävande arbete att skriva ut intervjuer och att det är mer rationellt att anteckna istället, eftersom det sparar tid och man får mer koncentrerat referat av intervjun (ibid., s. 72; Repstad, 1999, s. 71; Trost, 2005, s.

55; May, 2001, s. 168). Jag är medveten om och instämmer att transkriberingen av intervjuerna tar mycket tid. Däremot har inspelningen av intervjuerna underlättat en noggrann analys av vad respondenterna har sagt, eftersom jag kunde gå tillbaka och kontrollera vad intervjupersonerna har berättat under intervjuerna.

Platsen eller lokalen kan påverka resultatet av intervjun. Platsen där man kan vara ostörd och neutral, där respondenterna kan känna sig som hemma kan vara ett bra alternativ (Repstad, 1999, s. 72; Trost, 2005, s. 44) För att skapa en trygg atmosfär och med förhoppning om en samarbetsvilja bjöds intervjupersonerna på kaffe och kakor under intervjuens genomförande. Intervjuerna ägde rum hemma hos en familj som ingick i undersökningen och genomfördes vid tre olika tillfällen. Fowler menar att intervjuaren måste uppfylla tre krav vid datainsamlingen. För måste det skapas en trygg intervjusituation som gör att respondenterna är villiga att samarbeta. Sedan måste intervjuaren motivera och vägleda respondenterna genom hela frågeformuläret. Sist men inte minst, måste intervjuaren ställa klara och koncisa frågor (May, 2001, s. 127). Jag har strävat efter att genomföra intervjuerna i enlighet med dessa krav.

2.3.2 BEARBETNING OCH ANALYS

Jan Trost (2005) menar att genom att ställa enkla och raka frågor får man komplexa och innehållsrika svar, vilket innebär att efter intervjuerna sitter man med ett otroligt material. Där kan man med tur och hårt arbete finna många intressanta skeenden, åsikter, mönster och mycket annat (s. 7) Kodning är en del av analysen och hur man strukturerar materialet. Materialet bryts ner i en mängd delar, som kallas koder (Aspers, 2007, s. 157, 160; Bryman, 2007, s. 383, 384).

Jag har transkriberat mina intervjuer för att den nödvändiga reflektionen över materialet inte ska undgå. Vid transkriberingen har jag uteslutit suckar, hummanden, harklingar och liknande som är inte relevant för undersökningen samt för att underlätta för läsaren, då jag anser att intervjuer med dessa detaljer är svåra att läsa. Jag har systematiskt gått igenom det insamlade materialet och kodat det för att finna viktiga teman utifrån de frågeställningarna som jag har för avsikt att besvara i mitt arbete. Resultatet har jag kopplat samman med de teorier som mitt arbete utgår ifrån samt lämplig litteratur, för att öka förståelsen för det som har kommit fram under intervjuerna. En del av empirin har utvecklat ny insikt och förståelse i respondenternas egna situationer.

I analysen har jag gjort en viss försvenskning av citaten från intervjuerna. Syftet är att läsaren inte ska fastna i språkliga felaktigheter samt med respekt för respondenterna. Jag vill framhålla att alla respondenter behärskar det svenska språket mycket bra, men små felaktigheter kan ändå försvåra läsningen för ett svenskt öga, vilket inte är meningen då respondenterna utsagor är av större vikt.

2.4 METODOLOGISKA REFLEKTIONER

En studie av detta slag är förknippad med olika svårigheter. Ett första problem är innehållet av komplexa begrepp, som kan definieras på olika sätt, som till exempel kultur och identitet.

Min analys har hög validitet eftersom jag undersöker det som jag haft för avsikt att undersöka (May, 2001). Med reliabilitet eller tillförlitlighet menar man att en mätning är stabil och inte utsatt för till exempel slumpinflytelser. Alla intervjuare skall fråga på samma sätt och situationen skall vara likadan för alla respondenter etc. Teman och frågor som jag har använt mig av i min undersökning var avsedda att mäta samma sak, men eftersom kvalitativa intervjuer är flexibla kunde slumpinflytelser förekomma. Under intervjuerna har jag strävat efter att vara uppmärksam på intervjupersonernas svar och fått bekräftat att det som har kommit fram har uppfattats korrekt. Intervjupersonernas svar kan också ha påverkats av deras uppfattning om mig som intervjuperson parallellt med andra personliga egenskaper såsom kön, ålder samt etniskt ursprung. Allt detta kan ha påverkat hur mycket information de intervjuade var villiga att ge och hur uppriktiga de var i sina svar. Samtidigt som min analys är ett resultat av mina tolkningar av vad som sagts under intervjuerna. Tolkningen beror på mina teoretiska utgångspunkter samt vem jag är och det sammanhang jag lever i.

Vad gäller generaliserbarhet kan det inte sägas att urvalet är representativt för populationen i stort. Eftersom kvalitativ data byggs på små urval, i detta fall tre kärleksmigranter samt deras partner, kan det därför inte på något sätt vara representativt för befolkningen i statistisk mening för att sedan mötas med misstänksamhet (Trost, 2005, s. 16, 112). Jag kan inte generalisera och hävda att alla kärleksmigranter har samma upplevelser av migration. De föreställningar man möter i intervjuerna är representativa för de intervjupersoner som har intervjuats på den aktuella tiden och platsen. Däremot vill jag inte säga att det som migration medför, inte går att återfinna hos andra kärleksmigranter. Intervjupersonerna har berört liknande områden samt har till stort del lämnat liknande svar trots deras olikartade

bakgrund. Dessutom överensstämmer resultatet med den tidigare forskning som jag har tagit med inom området. Jag anser därför att det får anses troligt och att det kan upplevas liknande för andra kvinnliga kärleksmigranter som befinner sig i motsvarande situation.

Med reliabilitet menas också att en mätning vid en viss tidpunkt skall ge samma resultat vid en förnyad mätning (Trost, 2005, s. 111). Med ett symboliskt interaktionistiskt synsätt utgår man snarare från att vi hela tiden deltar i processer. Det är svårt att avgöra om liknande svar skulle ges vid ett annat tillfälle med samma eller andra individer. Eftersom jag har intervjuat unika och aktiva individer som deltar i olika processer och förändras med tiden, kan man snarare förvänta sig skilda resultat vid skilda tidpunkter. Idén med att man skall få samma svar på en fråga då den ställs vid skilda tillfälle bygger på att den enskilda människan är stabil i sina föreställningar, i sina beteenden och i sina åsikter.

En annan svårighet kan vara samspelet med respondenterna, då jag själv inte är född i Sverige och har mina egna och subjektiva åsikter och erfarenheter om migrationsprocessen samt har en viss förförståelse i ämnet. Jag menar att det finns en fara med att forskare kan tilldela informanternas utsagor en privilegierad status i det empiriska materialet (Aspers, 2007, s. 73). Aspers (2007) menar bland annat att forskare helt enkelt kan nöja sig med vad respondenterna säger och därför dra ned på den mängd empiriska material som skapas (ibid.). Jag har varit medveten om min egen förförståelse i ämnet och hållit en neutral position genom intervjuerna. Jag har försökt undvika ledande frågor, som kunde spegla mina egna tankar och har jag undvikit att hamna i diskussioner där mina egna åsikter kunde efterfrågas. Dock har jag visat stort intresse för intervjupersonernas historier. I min analys har jag utgått ifrån intervjupersonernas svar för att besvara syftets frågeställningar, vilket jag har försökt styrka med ett antal citat. Jag har också försökt att använda mina egna erfarenheter och kunskaper på ett positivt sätt. Närhet till ämnesområdet kunde bidra till att bilda uppfattning om det som var relevant att ta upp samt eventuellt de delar som är svåra att upptäcka för en som inte har någon erfarenhet av migration.

Förförståelse är en nödvändig och samtidigt oundviklig del av att nå förståelse (Connolly och Keutner 1988:28). Om forskare inte skulle använda sig av denna kompetens i interaktion med respondenterna, skulle den vara totalt vilse och inte

förstå någonting av det som sker (Aspers, 2007, s. 34). Det handlar om att återge respondenternas uttryck, mening och syn på livsvärlden (ibid., s. 41; Bryman, 2007, s. 37) Jag har utformat mina frågor utifrån en neutral utgångspunkt. Även om jag är medveten om min egen förförståelse i ämnet, vet jag inte vad migrationen har medfört och inneburit för de intervjuade personerna. Det gjorde att jag med stor nyfikenhet försökte undersöka området och inte var ute för att uppnå ett visst svar.

2.5 ETISKA ÖVERVÄGANDE

Jag har använt mig av svenska etikregler för forskning då det är viktigt att inta ett etiskt förhållningssätt när man utför en undersökning. När det gäller kvalitativa intervjuer är principen om ett informerat samtycke i hög grad aktuellt. Innan intervjuerna påbörjade, talade jag om de etiska överväganden och om att intervjupersonerna kunde närsomhelst dra sig tillbaka från undersökningen. Intervjupersonerna upplystes om att deltagandet var frivilligt samt deras rättighet att vara anonyma. Alla respondenterna var införstådda med sina rättigheter.

Svenska etikregler för forskning rymmer bland annat följande:

- Information/Öppenhetskrav – respondenter som deltar i undersökningen ska känna till undersökningens syfte och vilka moment som ingår samt att deras samtycke är frivilligt. Jag informerade om vilket universitet jag går på, mitt arbete samt förklarade dess syfte.
- Konfidentialitet - uppgifter om en person som deltar i en undersökning ska behandlas med största möjliga konfidentialitet och förvaras på ett betryggande sätt. Intervjupersonerna har avidentifierats genom att de tilldelats fingerade namn. Vilken stad respondenterna bor eller kommer ifrån har inte uppgivits i uppsatsen för att inte avslöja deras identitet. Jag är medveten om svårigheterna som finns med anonymitet när urvalet är begränsat och familjerna är bekanta med varandra och att de kan identifiera varandra i undersökningen. Även om jag hade bestämt mig för att bortse från vilka länder respondenterna kommer ifrån, framkommer fakta som i alla fall möjliggör att en person känns igen just av den anledningen att familjerna känner varandra.
- Självbestämandekravet - de som medverkar i undersökningen ska själva ha rätt att bestämma tiden för deras medverkan och på vilka villkor de medverkar. Man skall undvika beroendeförhållanden mellan forskare och de

som är föremål för undersökningen. Samtliga intervjupersoner har lämnat sitt samtycke om att delta i undersökningen både före och efter redogörelse av de fyra etiska principerna. De har även informerats om att de kan avsluta intervjun när de vill. En annan sak som klargjordes innan intervjun var användandet av diktafon, syfte med intervjuinspelningen och att deras tillåtelse är viktigt.

- Nyttjande/Autonomikravet - de uppgifter som samlas in om enskilda personer får endast användas för forskningsändamålet. Man får inte lämna ut uppgifter som insamlats för undersökningen till andra sammanhang. Intervjupersonerna var informerade att efter uppsatsen är färdig kommer intervjuinspelningar samt utskrifter att förstöras. Jag informerade intervjupersonerna om att endast jag skulle använda det insamlade materialet till min uppsats. (Repstad, 1999, s. 68; Trost, 2005, s. 40, 41, 43, 104; Bryman, 2007, s. 440)

III. KAPITEL

TEORI OCH TIDIGARE FORSKNING

3.1 LITTERATUR

Sökningen har genomförts på bred front för att hitta relevant litteratur publicerad inom problemområdet. Syftet med uppsatsen stod i fokus under litteratururvalet. Eftersom min undersökning handlar om kärleksmigranter har det viktigaste varit att välja ut litteratur som behandlar den kategorin. Sökningen har gjorts på ett systematiskt sätt inom Lunds Universitetets databas Lovisa och Libris samt Stadsbibliotekets databas i Helsingborg. I vissa fall har jag använt mig av så kallad kedjesökning, det vill säga att en central källa utnyttjas. Oftast sökte jag efter ämnesord, titel samt författare. Nyckelord som jag använde mig av var bland annat kärleksinvandrare/kärleksmigrant, invandrare, kris, integration, identitet som kombination och var för sig. Allt material, som jag tyckte var relevant för mitt undersökningsområde, har varit tillgängligt och utlånats på Campus bibliotek i Helsingborg samt Helsingborgs Stadsbibliotek.

Vid genomläsning av tidigare forskning har jag sökt efter hur författarna beskriver och analyserar migrationens följder samt olika reaktioner i sammanhanget, vad de har kommit fram till och vad det betyder för en migrant. Jag har använt mig främst av svensk litteratur som kompletterande underlag till mina frågeställningar. Jag har tagit del av studier som är kopplade till ett mer övergripande och allmänmänskliga forskningsarbete och som är knutna till frågor avseende migrationskrisen samt i viss mån kärleksmigranter. Nedan kommer jag att kort presentera böcker vars teorier och innehåll anses lämpliga och applicerbara på min undersökning.

Johan Cullberg i sin bok *"Det psykiska traumat – om kristeori och krispsykoterapi"* (1974) tar upp krisreaktionernas förlopp som består av fyra faser samt olika försvarsmekanismer. Han särskiljer också sju olika klasser av traumatiska typsituationer som är av abnorm art, bland annat objektförlost, social skam, samhällliga strukturförändringar.

"Invandringens psykologi" (1986) var skriven av Elsie C. Franzén, men den publicerades tidigare under efternamnet Söderlindh. Begreppet kris har tagits som

utgångspunkt för den del av boken som ställer individens känslor och upplevelser i fokus. Upplevelserna som hänger samman med invandring tolkas i kristemer. Invandringens förluster, problem med identitet, språk, sociala förhållanden och samhällsförändringar kan kopplas till Cullbergs kristeori samt försvarsmekanismer som aktiveras på ett omedvetet plan.

En annan bok som har varit stor inspirationskälla är också skriven av Elsie C. Franzén och heter *”Att bryta upp och byta land”* (2001). Författaren tar upp invandrarkrisens olika faser och hävdar att i invandringssituationen finns det klara likheter med kris och krisbearbetning. Man kan se de känslomässiga processer som startar i samband med invandring som specialfall av traumatisk kris. Elsie C. Franzén belyser de psykologiska skeenden som hänger samman med livserfarenheten av att bryta upp och byta land, och beskriver hur man upplever invandring samt vad som är de vanliga känslorna och reaktionerna i sammanhanget.

Vidare har jag använt mig av Binnie Kristal – Andersons bok *”Att förstå flyktingar, invandrare och deras barn – en psykologisk modell”* (2001) som bygger på författarens doktorsavhandling. Författaren konstruerade en referensram för att undersöka hur förändringar av flyktingens/invandrarens yttre situation kan orsaka inre psykologiska förändringar. Hon beskriver också en specifik psykologisk modell och hur den kan tillämpas.

3.2 MIGRATIONSKRIS TEORI

Psykiska kriser är något som vi alla kan förmodas hamna i och Johan Cullberg (1974) menar att den som aldrig hamnat i en kris är snarast att beklaga (s. 3). Kris är en del av vår mänskliga utveckling, men vi behöver tid för att växa in i det nya och finna våra sätt att hantera det (Franzén, 2001, s. 42, 43). Elsie C. Franzén (2001) hävdar att migrationssituationen liknar en kris och krisbearbetning eftersom man kan se de känslomässiga processer som startar i samband med migration och som är speciella för traumatisk kris (s. 55).

3.2.1 KRISFÖRLOPP

Krisförloppet inbegriper olika faser som uppstår under olika tidsperioder och som följs av olika reaktioner som anses typiska för varje fas. Franzén (2001) hävdar att alla traumatiska kriser ser olika ut, att alla människor inte genomgår kronologiskt alla faser samt att det tar olika lång tid för olika människor att övergå från en fas till en

annan. Hon skriver vidare att någon kan fastna på vägen eller kanske aldrig komma ur krisen (s. 46). Johan Cullberg (1974) anser att det är naturligt att dela förloppet i olika faser för de som iakttagit människor under akuta kriser (s. 20). Han menar att det är ett sätt att sammanfatta strukturerade iakttagelser (ibid.).

Elsie C. Franzén (2001) delar in migrationskrisen i fyra faser, vilka liknar i stort sett de klassiska faserna som ingår i krisförlopp enligt Johan Cullberg (1974):

1:A. CHOCKFASEN. Enligt Franzén (2001) chockfasen i sammanhanget med migration byggs sakta upp (s. 58). Den första tiden i det nya landet känns lite överklig, man försöker utforska gator, människor med positivitet och spänning. Man är nyfiken, och jämför med det man är van vid (Franzén, 2001, s. 55-57). Cullberg (1974) menar att under chockfasen håller individen verkligheten ifrån sig och känner inte särskilt mycket (s. 21). Även om individen ser välordnad ut råder ett kaos under ytan (Franzén, 2001, s. 47).

2:A. REAKTIONSFAS. Enligt Franzén (2001) som en migrant efter en tid börjar man öppna ögon för vardagens bekymmer under reaktionsfasen. Svårigheter kommer upp till en viss nivå där man känner att man inte klarar av motståndet. ”... det är denna långsamt smygande olust som, i likhet med trauma, kan utlösa en krisreaktion ” (s. 58). Reaktionsfasen aktiverar olika reaktioner såsom isolering, sorgreaktion, protester, passivitet och funderingar kring livets mening och som mobiliserar olika försvarsmekanismer (Cullberg, 1974, s. 22; Franzén, 2001, s. 48, 49).

3:E. REPARATIONSFASEN. Under denna fas kommer gamla aktiviteter upptas och nya erfarenheter börjar integreras igen (Cullberg, 1974, s. 26; Franzén, 2001, s. 49). Franzén (2001) hävdar att bearbetning av en migrationskris är livslång i den meningen att man på något sätt alltid kommer att förbli migrant om man stannar i det nya landet (s. 70). Enligt författaren pendlar individen mellan reparationsfasen och reaktionsfasen, det vill säga att man hamnar tillbaka in i krisen. Efter flera år kan man acceptera sin situation, då man eventuellt har skapat nya kontakter med både infödda och andra migranter (ibid., s. 70 – 72).

4:E. NYORIENTERINGSFASEN. Franzén (2001) beskriver denna fas, som en öppning mot framtiden när det gäller migration, då kan känslan av mognad och rötter omfatta flera kulturer (s. 72, 51). Cullberg (1974) hävdar att i denna fas lever

individens med sitt förflutna som ett ärr och att fasen inte har någon avslutning. Man tar nya kontakter, lär sig nya vanor och börjar kanske ett rikare liv (s. 28).

3.2.2 TRAUMATISKA TYPSITUATIONER

Johan Cullberg i sin bok "*Det psykiska traumat – om kristeori och krispsykoterapi*" (1974) beskriver traumatiska typsituationer som kan utlösa kris. Nedan följer några av traumatiska typsituationer som är karaktäristiska för migrationskris enligt Elsie C. Franzén (2001):

- *OBJEKTSFÖRLUST* avser förlust av en person som en människa man är beroende av eller skattar högt (Cullberg 8, Franzén 43). Vid migration förlorar man fler än en person, exempelvis vänner och släkt. Kontakten med nära och kära försvagas och de blir mer främmande än tidigare samt att man har inte samma insyn i fosterlandet och allt som händer där (Franzén, 2001, s. 59, 60).
- *AUTONOMIFÖRLUST* inbegriper orden som självständighet, oberoende och självstyrande (Cullberg, 1974, s. 11-12). Som migrant, hävdar Franzén (2001), förlorar man sin autonomi då man inte kan bestämma över sitt eget liv. Hon skriver vidare att självständigheten förloras på grund av nya regler i det nya landet, att det uppstår frågor kring försörjning och hur man ska uppföra sig (s. 44, 60).
- *SOCIAL SKAM* är att förlora ansiktet socialt. Det kan vara den svåraste prövning i vissa kulturer. Man avviker från den norm för vad som är socialt acceptabelt vid en viss tid, i en viss grupp och ett visst sammanhang. Sådana normer varierar likaså som att olika individer har varierande gränser (Cullberg, 1974, s. 17; Franzén, 2001, s. 44-45).
- *SAMHÄLLELIGA STRUKTURFÖRÄNDRINGAR* enligt Johan Cullberg (1974), är förändringar som människor inte har kontroll över och inte har beredskap för (s. 18). Som en migrant byter man ett samhälle mot ett annat vilket medför att ett nytt språk måste läras. I ett samhälle där skolbetygen sällan är likvärdiga de svenska och detsamma gäller yrkeserfarenhet (Franzén, 2001, s. 60, 61).

3.2.3 FÖRSVARSMEKANISMER

Som jag har nämnt ovan aktiveras under reaktionsfasen olika försvarsmekanismer, som hjälper individen att inte översvämmas av känslor. Men dem dyker upp även under andra faser. Försvarsmekanismer finns alltid med i livet och försvarar oss då vi är extra känsliga, de är omedvetna och aktiveras automatiskt (Franzén, 2001, s.61,

62). Nedan följer de vanligaste försvarsmekanismerna med korta beskrivningar, som enligt Franzén (2001) kan spåras under migrationskrisen.

- *FÖRNEKANDE* är en försvarsmekanism som framträder tidigt i livet och innebär att vi omedvetet förnekar verkligheten. Förnekande är typiskt i chockfasen och är ibland det enda försvaret som senare kompletteras med andra (Franzén, 2001, s. 63). I migrationssammanhanget uppträder förnekande då man förnekar de svårigheter som finns och individen uppfattas ganska optimistisk. En sådan bearbetning kan ske genom att man tycker att det nya språket behärskas bättre än det gör i verkligheten (ibid; Cullberg, 1974, s. 23).
- *REGRESSION* är en återgång till barndomens stadier. Man går tillbaka i utvecklingen, det uppstår ett större beroende än vanligt samt att det till exempel kan uppstå en ovilja att ta ansvar (Cullberg, 1974, s. 23; Franzén, 2001, s. 63, 64).
- *PROJEKTION* betyder att man överför skuld känslor och orsaker till sina svårigheter på omgivningen. Projektion uppkommer i form av misstro och misstänksamhet. I migrationssammanhanget kan det visas i små språkliga missförstånd som man tolkar i diskriminerande art (Cullberg, 1974, s. 23; Franzén, 2001, s. 63, 64).
- *ISOLERING* är vanligt vid smärtsamma upplevelser och innebär att man isolerar sina känslor. Man är medveten om den inträffade händelsen, men känslorna som hör till den traumatiska upplevelsen är omedvetet isolerade (Cullberg, 1974, s. 23, 24; Franzén, 2001, s. 64).
- *ÖVRIGA REAKTIONER*. Franzén (2001) tar upp skuld känslor som kan uppstå under migrationskrisen. Ibland aktiveras känslorna på grund av att man lever i ett bättre land än vad andra släktingar gör. Slakten förväntar sig ekonomisk hjälp och ibland är det svårt att leva upp till deras förväntningar. Franzén (2001) skriver vidare att skamkänslor aktiveras då man inte kan hjälpa och förklara situationen, och man väljer att kanske inte tala om vilket jobb man har (s. 69).

3.3 IDENTITET

Identitet formas i samspel med andra samt utifrån individens handlingar och egenskaper, så att säga genom givande och tagande. Det handlar om hur människan uppfattar sig själv och hur omgivningen uppfattar henne, ”vilken spegelbild”, som skickas och tas emot (Sjögren, 2003, s. 18, 19). Detta utgör kärnan för personbegrepp, det vill säga spänning mellan två olika krafter för att människan skall kunna utvecklas (ibid., 21).

Symbolisk interaktionism betonar vikten av samspelet i socialt liv. Jaget konstrueras i detta samspel, vilket utgör den viktigaste delen hos människan för att aktivt tolka meningen i budskap, relationer och situationer. Handlingar i samspel med andra ger bästa förklaringen av både individer och grupper. Beteende bestäms av normer och rollförväntningar och dessa i sin tur bestäms av det omgivande sociala systemet (Nilsson, 1996, s. 174). Charles Horton Cooley hävdar att en människa är en social produkt då hennes medvetande formas och är ett resultat av samspelet med andra människor. Tesen ”spegeljaget” förknippas ofta med Cooleys namn. Tesen handlar om hur våra självbilder skapas, hur våra föreställningar om vår identitet och vårt värde växer fram i interaktion med andra människor. Grundtanken är att vi ”speglar oss” i andras uppfattningar och bedömningar av oss själva. Vi föreställer oss ständigt i det sociala samspelet hur andra ser oss, vilket i sin tur påverkar vår självvärdering och våra handlingsstrategier. Vår självupplevda identitet är i stor utsträckning en produkt av socialt samspel och påverkan (Svensson, 1992, s. 67, 68).

George Herbert Mead anser precis som Cooley att ett jagmedvetande inte kan uppstå utan en interaktion med andra människor. Han betraktade medvetandet som en process, vilket inrymmer tolkningar och reflektioner. Språket gör det möjligt för individer att utveckla ett jag, att vara ett objekt för oss själva. Medvetandet är att samspela med oss själva, en inre dialog, där både den personliga och den sociala utvecklingen sker genom samspel med andra. Objektjaget innehåller allmänna regler, normer och värden som vi har lärt oss i samspelet med andra personer. Vi formas i samspelet med andra genom att vi får nya bilder av oss själva och träffar nya människor vars roller vi tillfälligt kan överta. Människan återskapar det som finns och hon skapar nytt. Jaget är inte bara en passiv spegling av omgivningens attityder och reaktioner. Det är en aktiv bearbetning och handling mot omvärlden (Nilsson, 1996, s. 176, 177). Mead menar att jagets utformning består av I, som är en reaktion på förväntningar och attityder samt Me, som formas av andras förväntningar och attityder. Individens bild av vem man är, vad man är och vad man är värd formas av de attityder som man hämtar från andra i sin omgivning (Svensson, 1992, s. 71 - 73).

IV. KAPITEL

ANALYS AV INTERVJUER

4.1 PRESENTATION AV INTERVJUFAMILJER

4.1.1 ALINA OCH ANDERS

Alina är 47 år gammal och kommer från en medelstor stad i X. Anders är 49 år gammal och har flyttat från Skåne till Småland när han var 10 år gammal.

Alina och Anders har bott tillsammans i 10 år och har ett gemensamt barn, en pojke som är 9 år gammal. Alina har också en dotter från tidigare äktenskap. Hon har sin yngre bror och mamma kvar i X - land. Vid 38 års ålder tyckte Anders att det var dags att gifta sig. Anledningen till att han sökte en utländsk kvinna var att han hade förhoppningar om att en utländsk kvinna har mer tålamod och skulle ge honom mer tid innan han öppnar sig:

”Jag är inte så där social... så... tänkte att hon ger mig mer tid”

Alina flyttade till Sverige för att hon inte såg någon ljus framtid i sitt hemland, vare sig vad gäller att förverkliga sig själv eller förutsättningar för att skaffa sig en bra familj. Det var en oplanerad resa och mycket skedde spontant. När hon kom till Sverige pratade hon varken svenska eller engelska – de *”körde teckenspråk”*:

”Mina vänner kunde inte förstå hur jag kunde lämna mitt land och gifta mig med en man som jag inte kunde kommunicera med.”

4.1.2 BIANCA OCH BJÖRN

Bianca är 38 år gammal och kommer från en stor stad i Y. Björn är 51 år gammal och har flyttat från Skåne till Småland när han var ungefär 22 år gammal.

Bianca och Björn har bott tillsammans i 8 år och har ett gemensamt barn, en pojke som är 5 år gammal. Bianca har också ett till barn från ett tidigare äktenskap. Hon har sin yngre bror och mamma kvar i Y. Björn berättar att anledningen till att det blev just en utländsk kvinna ligger i grunden för mer traditionellt familjetänkande samt känslan för kärnfamilj:

”Det fanns svenska och utländska. I det stadiet som jag var då, tyckte jag förmodligen att det skulle passa bättre med någon utländska. Därför att lite mer traditionellt familjetänkande som var för svenska kvinnan... Min tanke var att den utländska kvinnan har mer känsla för kärnfamiljen.”

Bianca flyttade till Sverige för att hitta kärleken och skaffa familj. Resan planerades under en lång period med tanke på barnets bästa. Det var viktigt, anser Bianca, för att kunna förbereda sig och förstå att man ska börja på nytt:

”... Jag tror att det viktigaste var att förstå att man börjar på nytt... Så, jag var förberedd på att börja från början.”

4.1.3 CECILIA OCH CARL

Cecilia är 44 år gammal och kommer också från en stor stad i Y. Carl är 49 år gammal och kommer från Småland. Han flyttade till kommunen där han är bosatt nu när han var 16 år.

Cecilia och Carl har bott tillsammans i 5 år och är förlovade. Paret har inga gemensamma barn. Cecilia har två pojkar från tidigare äktenskap, som är 20 respektive 9 år gamla. Den äldsta sonen har återvänt till Y - land och är bosatt där. Carl har en dotter från ett tidigare äktenskap. Cecilia har släkten kvar i sitt fosterland. Det fanns inga planer för Carl att ingå i ett förhållande med en utländsk kvinna, det bara blev så, menar han. Han delar med sig av att det var en underbar upplevelse, eftersom allt var nytt med henne:

”... Skapa något nytt tillsammans utan att man vet någonting om varandra...”

Cecilia berättar att hon inte hade hunnit förbereda sig mentalt för att flytta till Sverige. Allt gick fortare än hon hade tänkt sig.

Carl var den främsta anledningen till varför Cecilia flyttade till Sverige:

”Jag ville ändra mitt familjliv. Jag träffade en bra man... Jag tänkte bygga upp en ny familj”.

4.2 OM MIGRATION OCH DESS FÖRLOPP

4.2.1 MÖTE MED SVERIGE

Den första tiden i Sverige beskriver respondenterna som positiv. De lyfter upp positiva iakttagelser av Sverige angående familjelivet samt att de beskriver erfarenheter inom sin nya familj.

Alina upplevde den första tiden i Sverige som lugn och fin. Hon berättar att hennes sysselsättning var hushållet och trädgården som hon gärna pysslade med. Alina var förvånad över hur man delar på vårdnaden i Sverige. Det var något positivt och lite ovanligt för henne att pappor i Sverige tar ansvar för sina barn samt att barnen bor växelvis hos pappa och mamma, vilket hon menar händer sällan i hennes fosterland. Hon påstår att det inte finns så många pappor i X-land som ägnar sin tid åt barnen och underhållning av hemmet. Att se så många män promenera ute med barnvagnar var något överkligt för Cecilia:

”Jag gillade från början att i Sverige alla män ägnar mer tid åt sina familjer och spenderar mer tid med sina barn. Det är inte så vanligt i Y. Det är viktigt! Det var lite konstigt att se så många män med barnvagn.”

Bianca i sin tur var lite förvånad över att se så många människor från olika kulturer i Sverige:

”Jag har inte förväntat mig att träffa så många folk från olika kulturer. Jag kanske var mer förberedd på att träffa bara svenskar.”

I enlighet med Franzén (2001) placerar jag respondenternas upplevelser av den första tiden i Sverige under chockfasen. Författaren menar att chockfasen kännetecknas av att den första tiden i det nya landet kan kännas lite överkligt, man försöker utforska gator, människor med positivitet och spänning. Man är nyfiken, och jämför med det man är van vid (Franzén, 2001, s. 55-57).

Efter en tid i Sverige övergår nyfikenhet och glädje till vardagliga bekymmer som börjar tränga på och en oförmåga att göra sig förstådd blir den centrala svårigheten:

***Alina:** ”Man är som en hund – förstår allt men kan inte säga tillbaka. Det irriterar ibland fortfarande.”*

***Bianca:** ”Svåraste var det första året då man inte kunde språket.”*

Carl (om Cecilia): [...] Hon var mer nyfiken och gladare innan... det tycker jag har försvunnit. ”

Franzén (2001) hävdar att under reaktionsfasen som migrant börjar man efter en tid att öppna ögonen för vardagens bekymmer. Svårigheter kommer upp till en viss nivå där man känner att man inte klarar av motståndet (s. 58).

4.2.2 DET BETYDELSEFULLA SPRÅKET

Olkiewicz (2008) förklarar i sin bok *”Konsten att vara invandrare”* att språket är så oerhört mycket mer än att sätta ord i ett logiskt sammanhang. Det är nyanser, idiomatiska uttryck, sånger, historia och mycket, mycket annat. Författaren menar vidare att det nya språket representerar hoppet om att komma i kontakt med det nya landets befolkning (s. 67).

Utifrån respondenternas utsagor anses det svenska språket vara betydelsefullt vad gäller att komma in i det svenska samhället:

Alina: ”Jag bor här... Jag måste prata svenska, annars känner jag mig onödig. ”

Vissa av respondenterna har berättat om att inte kunna prata korrekt svenska eller uttrycka sig som de vill, leder till att de inte vågar ta kontakt med andra människor och känner skam. Cecilia menar att när hon pratar inkorrekt svenska uppstår skamkänslor inom henne:

Cecilia: ”Det är viktigt för mig att tala rätt svenska. Annars skäms jag.”

Franzén (2001) anser att känslan av att uttrycka sig som ett barn kan uppstå då det nya språket blir fattigare, ordförrådet mindre och formuleringarna felaktiga (s. 37). Det tar oerhört lång tid, många år, innan man har lärt sig ett nytt språk så väl att man kan förstå dess många uttryck och dialekter och själv kan uttrycka dialekter och nyanser, så som man kan på sitt modersmål (Söderlindh, 1986, s. 50, 51; Kristal – Andersson, 2001, s. 114, 115).

Alina: ”Jag känner mig fortfarande nervös att gå ut, där jag känner ingen samt inte vet hur jag ska uppföra mig och vad som är lämpligt att säga i olika sammanhang.”

Utifrån Franzén (2001) tolkar jag det som social skam. Det vill säga att man inte vill avvika från de normer som anses vara socialt acceptabla (s. 44, 45). Elsie C. Franzén (2001) förklarar att situationer som kan framkalla skamkänslor och gränsen för var skam går, varierar mellan olika individer och den kulturen man har vuxit upp i. Hon menar att det är omgivningen som bestämmer normer och det kulturmönster man tillhör (ibid.). Språkliga otryggheten betyder också att känna oro över att bli tilltalad och inte kunna svara. Den betyder i ett vidare perspektiv också att livsstilen förändras (Söderlindh, 1986, s. 65).

Bianca uttrycker till skillnad från Alina och Cecilia att det är skämmigt att prata inkorrekt på sitt modersmål under kontakten med sina vänner. Kvinnliga respondenter menar att med tiden blir det svårare att uttrycka sig på modersmålet, att man inte hittar lämpliga ord. Det blir lättare att uttrycka sig på svenska eller så uttrycker man sig felaktigt vid umgänge med sina vänner och anhöriga. De tänker automatiskt på svenska, utvecklingen av modersmålet stannar och Alina menar att utvecklingen riktar sig mot det svenska språket.

Alina: "Jag kan inte säga att jag glömmet mitt språk, men ibland kommer svenska ord upp automatiskt... Jag blandar svenska med modersmålet [...]."

Bianca: "För mig är det lättare ibland att säga på svenska."

Cecilia: "[...]Jag översätter från svenska till ryska och då blir det fel."

Olkiewicz (2008) klargör att när man blandar modersmål med svenska eller tycker att det är lättare att uttrycka sig på svenska i vissa sammanhang kan vara tecken på hur svenskan utvecklas eller att de fenomenen inte finns i fosterlandet (s. 72). Det är svårt att lära sig ett helt nytt språk i vuxen ålder (Franzén, 2001, s. 32), men det är lika svårt att utveckla sitt modersmål i ett samhälle där modersmålet anses mindre betydelsefullt.

4.2.3 MÄNNISKORNA MAN KÄNT OCH LANDET MAN LÄMNAT

Elsie C. Franzén (2001) hävdar att migrationen innebär mer än en förlust när hon förklarar begreppet objektörlust avseende migrationskrisen (s. 59, 60). Utifrån kvinnliga respondenters utsagor kan förluster handla om den egna staden och samhället, vänner, anhöriga och kontakten med alla dessa människor man har lämnat

bakom sig, även om de försöker hålla kontakt med sina anhöriga och vänner med hjälp av telefon och internet:

Bianca: *"Jag saknar att alla pratar ryska omkring mig."*

Cecilia: *"Kontakter har förändrats... Man kan inte vara med i alla händelser... Kontakten med släkten är förlorat samt tiden, som jag kunde ha spenderat med dem."*

I boken *"Invandringens psykologi"* (1986) framgår det att i och med att många migranter har sina anhöriga och vänner kvar i fosterlandet finns känslor av sorg, längtan, men också att känna skuld är naturligt (s. 48).

Alina menar att kontakten med hennes vänner inte har förändrats trots att hon inte har varit i sitt fosterland på tio år, samt att hon inte heller vet vad som händer i hennes vänners vardag på samma sätt som hon skulle kunna ha vetat om hon bodde i sitt fosterland. Hon menar att det är bara avstånd som delar på dem. Jag tolkar detta, som förnekande, en försvarsmekanism som Franzén (2001) och Cullberg (1974) skriver om.

Att släkten är viktig är alla intervjupersoner eniga om, men sorgen över att inte kunna vara engagerad i släktens vardag är svår att bära. Sambos/makars möjligheter att träffa sina kära och nära när de vill kan vara en katalysator för nostalgi. Det känns påfrestande för Cecilia att hon inte har möjlighet att vara mer involverad i olika händelser som händer i hennes familj. Hon menar att kontakter med släkt har förändrats och att hon är besviken över att inte kunna träffa sina nära så ofta som hennes sambo gör:

"Släktingar är viktiga, därför till exempel är jag avundsjuk när min man träffar sin mamma och bröder oftare än jag [...]. Min syster födde ett barn. Jag ville också vara med, hjälpa till och passa på min systers barn [...]. I mina tankar är jag ofta i Y."

Det kan jämföras med vad Kristal – Andersson (2001) skriver, att sorgen och den inre smärta i samband med en separation från en person och/eller en miljö kan upplevas speciellt under svåra tider i livet. En migrant går igenom många separationer och förluster och kan vara medveten eller omedveten om att han/hon sörjer. Personen kan

uppleva depression och melankoli och resan till hemlandet kan vara ett sätt att lindra känslorna av separation och förlust (Kristal – Andersson, 2001, 106).

Att respondenterna inte har möjligheter att vara med sina anhöriga under högtider, hjälpa moraliskt under svåra situationer eller dela glädje aktiverar hos vissa skuldkänslor, som man ibland försöker dämpa genom att hjälpa sina anhöriga ekonomiskt. Franzén (2001) tar upp skuldkänslor i sammanhanget som beror på att man lever i ett bättre land än vad andra släktingar gör (s. 69). Alina säger att hennes mamma är pensionär och får inte mycket i pension. Hon uttrycker en sorg över att hennes mamma inte har fått blommor från henne på 7 år och menar att det är bättre om hon skickar lite pengar till henne. Kristal – Andersson (2001) hävdar att skuldkänslorna kan komma strax efter ankomsten till det nya landet, eller efter en tid och kan bestå under hela livet i det nya landet (s. 99).

Saknad över de platser som man en gång i tiden varit bekant med och trygg i, aktiverar på ett speciellt sätt tankar om det förflutna eller känslor som kan vara svåra att beskriva med ord:

Alina: "Jag vill åka dit [...] Jag är så nyfiken. Jag har inte varit där på tio år! Kanske promenera och uppleva igen de husen och gator, som var så bekanta en gång i tiden[...]"

Binnie Kristal – Andersson (2001) hävdar att migranten kan under hela sitt liv i varierande grad sakna något eller någon i sitt fosterland. Under tider av förvirring, förändringar och kriser tycks saknaden orsaka stort inre lidande och känslan blir ännu mer komplicerad när man inte kan definiera vad det är som saknas. Det kan även uppstå en känsla av sorg som kan drabba personen i korta ögonblick, dagar, månader och långa år. Även om känslan verkar vara obefogad kan den ändå vara en del av migrantens inre värld (s. 92, 110).

4.2.4 SAMHÄLLELIGA STRUKTURFÖRÄNDRINGAR

Som migrant, förklarar Franzén (2001), byter man ett samhälle mot ett annat i vilket ett nytt språk måste läras. I ett samhälle där skolbetygen sällan är likvärdiga de svenska och detsamma gäller yrkeserfarenhet (s. 60, 61). Utbildning och yrkeserfarenhet som kvinnliga respondenter har i bagaget är inte likvärdiga i Sverige. I sin produktivaste ålder måste man inse att samhället inte är i behov av dina tjänster

(Cullberg, 1974, s. 18). Det kan kännas nervärderande att behöva skola om sig, men man måste gå vidare:

Bianca: "Jag tycker det är konstigt att utländska diplom inte accepteras... Utbildningsnivå är mycket högre i Y... Vi har mycket bredare utbildning [...] Om man har arbetslivserfarenhet från att jobba på ett stort företag i ett annat land ska det räknas som en merit inte tvärtom."

Bianca uppger att på arbetsmarknaden eftersträvas arbetslivserfarenhet som merit men det som man har med sig från sitt hemland räknas inte ofta som meriterande. Hon fortsätter att det även kan kännas orättvist att trots att man har omskolat sig och skaffat sig en svensk högskoleutbildning fortfarande är svårt att få anställning. Franzén (2001) menar att självständigheten förloras på grund av nya regler i det nya landet, att det uppstår frågor kring försörjning och hur man ska uppföra sig (s. 44, 60). Detta kan jämföras med respondenternas situation eftersom de var arbetsverksamma och självständiga i deras fosterländer och vissa av dem nu har svårigheter med att hitta anställning, vilket leder till att de blir mer bundna till sina makar eller staten, även om man inte föredrar det.

Alina har jobbat på ett svenskt företag i fem år. Hon är arbetslös för tillfället och tänker utbilda sig inom en snar framtid. Alina finner det svårt att hitta arbete utan svensk utbildning och hon är övertygad om att svenskar får företräde på arbetsmarknaden. Bianca har utbildat sig till personalvetare i Sverige och vill satsa på en karriär. Hon anser att med en svensk utbildning kan hon klättra på karriärstegen. Hon fortsätter:

"Jag vill hitta ett jobb och satsa på min karriär, om man vågar anställa mig."

Cecilia är utbildad barnläkare och arbetar som undersköterska. Hennes framtidsplaner är att utbilda sig till sjuksköterska:

"Jag funderar på att börja utbilda mig som sjuksköterska, vilket känns lite jobbigt att studera i min ålder. Men jag vill skaffa svensk legitimering. Det blir lättare att få anställning, men samtidigt är det svenskar som har företräde."

Hon anser att alla yrken i Sverige är uppskattade, men det svåraste är att få arbete om man är en migrant.

Alla intervjupersoner är eniga om att kontaktnätet är viktigt för att kunna skaffa ett arbete. De menar att rekommendationer samt tips av olika personer kan underlätta vägen till arbetslivet. Det blir moment tjugo två: man behöver ha kontakter för att få inträde i arbetslivet och att kontaktnätet oftast fylls på då man redan har etablerat sig på arbetsmarknaden. Olkiewicz (2008) menar att svårigheter att komma in på arbetsmarknaden handlar ofta om meriter och kontaktnät (s.87). Respondenterna är eniga om att det är svårt att bli framgångsrik som migrant i Sverige. De hoppas få inträde i det svenska arbetslivet och göra sitt bästa för att bli meriterade samtidigt som att de är medvetna om att infödda svenskar får företräde i samhälle. Detta kan jämföras med vad Franzén (2001) skriver om reparationsfasen, som ingår i en migrationskris. Hon hävdar att bearbetning av en migrationskris är livslång i den meningen att man på något sätt alltid kommer förbli migrant om man stannar i det nya landet (s. 70). Enligt författaren pendlar individen mellan reparationsfasen och reaktionsfasen, det vill säga att man hamnar tillbaka in i krisen. Efter flera år kan man acceptera sin situation, så som respondenterna gör: de förblir migranter, accepterar sin situation samt integrerar nya erfarenheter (s. 70 – 72).

4.3 SPEGELBILDER

Identitet skapas i kontakt med andra människor. Den första identiteten får vi av de som uppfostrar oss. De är själva produkter av det samhälle de lever i. (Olkiewicz, 2008, s. 45) Tidigt i livet speglar omgivningen barnets sätt att vara och ger ord åt detta. Föräldrar beskriver sina barn med ord som utgör karaktär av olika egenskaper och beteenden, ord som speglar hur man är och som blir en upplevelse av identitet. Människorna runt omkring en som vet vem man är och som speglar detta ger en stabil och sammanhängande bild av yttrevärldens uppfattning (Söderlindh, 1986, s. 56; Franzén, 2001, s. 76).

Söderlindh (1986) anser att i och med utvandring försvinner dessa speglar helt eller delvis. Den person som ensam lämnar sitt hemland förlorar alla speglar på en gång. Plötsligt blir man blind i vuxen ålder, man saknar yttre spegelbilder (s. 57). Utifrån respondenternas berättelser tycks det vara svårt att skapa nya och nära kontakter med infödda invånare i det nya landet, det vill säga att man har svårigheter med att bygga upp kontakter som kan vara så att säga spegelbilder. Antingen umgås man inte så ofta eller har man för få kontakter med svenskar. Infödda invånare säger inte heller direkt vad de tycker om en, vilket leder till förvirring för nya identitetsskapandet:

Alina: "Det är inte så lätt att skaffa vänner här. Det kan bero på ett annat levnadsätt och annorlunda mentalitet [...]. I Sverige pratar folk inte så mycket. De svarar när man frågar. De berättar inte så mycket om sig själva [...]. De säger inte direkt om de gillar dig eller inte ..."

Bianca uppger att hon inte har många svenska kontakter, men samtidigt menar hon att det inte är svårt att hitta sådana heller, hon resonerar om det på följande sätt:

"Kanske fanns det inte rätt tillfälle för att skaffa svenska kompisar [...]. Kanske det beror på att man kom hit i vuxen ålder."

Alina var väldigt social i sitt fosterland och hon hade många vänner. Hon berättar att hon tidigare varit en mycket spontan person:

"Jag var mycket spontan person, men det är jag inte idag... Jag tror att jag har förändrats här."

Alinas spontanitet tog slut efter att hon vid upprepade gånger försökte bjuda sina bekanta utan att "boka tid". Till följd av att de flera gånger tackade nej och försökte flytta inbjudan till en annan gång förstod hon att det sättet inte fungerade – man måste avtala tid i förväg. Ingen drop-in och inget övertalande fungerade som det fungerade i hennes fosterland. Söderlindh (1986) hävdar att det är mycket svårt att behålla sin gamla identitet när den inte längre förstärks, och det är också svårt att acceptera den nya spegelbild som talar om för en vem man är (s. 59). Alina hittade med tiden fördelar med att "avtala tid" och hon lärde sig njuta av ensamheten som gav henne tid att läsa böcker, titta på tv, använda internet i syftet att umgås med sina gamla vänner. Hon menar att det är bra att man är med familjen och ägnar mycket tid åt den, men ibland känner man att man måste gå ut:

"Man vänjer sig till och med att stanna inomhus och kan tänka om några gånger under dagen, ska jag ut för att få frisk luft eller ska jag stanna inne."

Alina berättar också att det finns många förändringar som har skett inom henne, men de är svåra att peka på och hon menar att hon har blivit annorlunda:

"Det jobbigaste är att inte vara sig själv. [...] Det pressar mig att jag inte kan vara mig själv. Jag är annorlunda. Jag är inte jag."

Söderlindh (1986) hävdar att man blir allt tystare och lär sig att leva utan de gamla speglarna och som ibland kan upplevas med sorg, vemod och tomhet (s. 58). Efter en

tid blir man gradvis medveten om att omgivningen betraktar en som någon annan än den som man själv anser sig vara. De gamla speglarna har ersatts av nya, som förmedlar en annan bild. Man är en på nytt född vuxen med nya speglar, som reflekterar få bitar som hör ihop med en (Söderlindh, 1986, s. 57).

Av respondenternas berättelser tycks det vara lättare för dem att umgås med andra migranter. Man hittar många likheter i samspelet med dessa människor såsom kultur, ett gemensamt förflutet och andra erfarenheter som håller den gamla identiteten vid liv:

Bianca: *"Alla jag känner kommer från före detta Sovjet Union. Vi har vuxit upp under samma tid och samma system."*

Cecilia: *"Det räcker bara med ett ord och man förstår varandra."*

Cecilia uppger att hennes man har uppfostrat henne på nytt, han har lärt henne hur man diskar och badar på ett effektivt sätt för att spara på vatten. Hon brukade göra annorlunda och tyckte att det var jobbigt att förändra sina rutiner. Cecilia beskriver vardagslivet i sitt fosterland som väldigt stressigt, men tycker att hon har förändrats och att hon har blivit lugnare. Förändringar som har skett inom henne kunde även hennes föräldrar upptäcka:

"Mina föräldrar upptäckte att jag har förändrats i hur jag tänker och beter mig."

Olkiewicz (2008) uppger att var och en påverkas på sitt sätt vilket leder till att man aldrig kommer mer att bli den som han eller hon var före migrationen (s. 107).

I sin bok "Konsten att vara invandrare" (2008) påstår Andrzej Olkiewicz att en människa som har bytt land befinner sig plötsligt i en helt ny situation: hon har fått en förenklad identitet. Hon är huvudsakligen migrant och eventuellt rysk, tysk eller ukrainska (s. 42). Det kan kopplas till Biancas uttalande:

"Jag tror inte att svenska urskiljer, vi är alla invandrare. Det är detsamma som att de kallar alla för ryssar som är rysktalande, men det är inte så."

Franzén hävdar att massmedia här är en stark opinionsbildare (s. 79). Hon skriver vidare att en artikel eller TV-dokumentär kan präglade mångas uppfattningar om en befolkning och en mentalitet i ett annat land. Det är starkt kränkande att på det här sättet tillskrivas egenskaper och mentalitet. (s. 80) Om man förmedlar bara det

negativa, då bemöts migranter med fördomar och de får svårigheter att etablera sig i det nya landet, vilket både männen och kvinnorna lyfter fram:

Bianca: *"Alla pratar dåligt om Y här, men ingen i Y pratar dåligt om Sverige... Om man tittar på tv så pratar man bara om prostituerade kvinnor och fattigdom om man pratar om Y".*

Björn: *"Historiskt sett har vi inte vetat så mycket om Y av naturliga skäl. Bilder som har förmedlats genom media är inget man har upplevt själv."*

Carl: *"Det är lite olika var dem (syftar på migranter) kommer ifrån, vilken bild man har fått av media, vilka är mer synliga. Sverige är mångkulturellt från början."*

Franzén (2001) hävdar att den nya bilden är kollektiv och ger inte utrymme för känslan av att vara en unik individ. Om en individ tillhör ett kollektiv anses den också ha kollektivets egenskaper (s. 79, 159).

4.4 FAMILJ OCH MANNEN SOM RESURS

Den största vinsten för respondenterna är att de har skaffat sig en ny familj. Oavsett hur stora eller små hinder och förluster respondenterna möter i det nya samhället, tenderar de att betrakta den nya familjen som den största kompensationen för alla svårigheter. Ibland bortser man helt och hållet från att man har förlorat något över huvud taget:

Alina: *"Jag har inte förlorat någonting... Vunnit – har skaffat min familj."*

Cecilia: *"Jag är född i Y och kanske saknar jag hela min ungdom och kamrater... Men jag har min familj här."*

Utifrån intervjuerna tolkar jag att kärleksmigranter går igenom inte bara integration i det nya samhället, utan de går även igenom en integration i den nya familjen, som skiljer sig mer eller mindre för somliga. Graden av svårigheter kan bero på bakgrunden och inte minst på språkfärdigheter. Alina uppger att inom familjen planeras det när man ska äta och vakna för att familjemedlemmar skall kunna äta tillsammans, vilket skiljer sig från reglerna inom hennes familj i fosterlandet:

Alina: *"Människor i Sverige planerar hela tiden, även inom familjen allt ska hända enligt planer: att äta, vakna – man kan inte göra det senare eller tidigare. I X äter man i olika tider."*

Bianca i sin tur tycker inte att det finns så stora skillnader exempelvis i umgänge med familjen när hon jämför Sverige och hennes fosterland. Cecilia uppger att i den stad hon bodde i brukar en vanlig familj ha två bilar och att här har man en bil för att spara pengar, inte så sällan väljer man att inte ha badkar i hemmet för att spara på vatten. Hon menar att man tänker mycket ekonomiskt inom familjen i jämförelse med människor i hennes fosterland där de tänker mer på att njuta. Kristal – Andersson (2001) uppger att konflikter och missförstånd inom en multikulturell familj även kan handla om könsroller, två olika kulturer samt synen på barnuppfostran (s. 193).

Under intervjuerna framgick det att dilemman om vilket språk man ska prata med sina barn på kan innebära en konflikt- och inte minst vara krisutlösande. Bianca och Cecilia pratar sitt modersmål med sina barn vilket betyder att deras barn utvecklar två olika språk. I Alinas fall är det annorlunda. Hennes lilla son, säger hon, kan inte ett enda ord på ryska. Hon säger att hennes svenska släkt var emot att hon skulle prata sitt modersmål med pojken. Sonen har inte inblick i hennes bakgrund och det blir omöjligt för honom att hålla kontakten med Alinas rötter. Den delen har gått förlorad. Att den delen gick förlorad gör att hon lever med detta dilemma varenda dag. Efter att pojken föddes har hon inte varit i sitt fosterland ett enda gång. Ena dagen vill hon åka, andra dagen vill hon inte med tanke på att hennes son och man inte behärskar hennes språk:

” [...] Min man vill inte åka dit... min son vill inte åka dit. Han kan inte ett enda ord på ryska. Jag tänker mest på de, det blir jobbigt för de att åka dit... Det finns inget TV - program vare sig på svenska eller engelska och han (Alina syftar på sin pojke) kommer att sakna Sverige.” Hon fortsätter med en fråga: *”Hur kan jag åka dit ensam utan hennes (Alina syftar på sin mamma) barnbarn?”*

Annick Sjögren (2003) påpekar möjligheten och fördelen med tvåspråkighet. Kunskap i tidig ålder för flera kulturella miljöer och kontaktknytning med andra länder eller kontinenter är värdefulla tillgångar för Sveriges kommande generationer för att bygga en framtid i en alltmer globaliserad värld (s. 17). Alina kom till Sverige utan att kunna prata vare sig svenska eller engelska eller något annat språk som var förståeligt för hennes man. Hon uppger:

”Vi pratade inte så mycket. Det var inte så lätt heller.”

Min tolkning av informationen ovan är att om man kommer ”språklös” då blir det svårare att förklara sig eller kanske försvara varför något är eller anses vara bättre på ett eller annat sätt. Skillnaderna och likheterna som kärleksmigranter upplever mellan Sverige och deras fosterländer avseende familjen samt kulturen är i stort inte så lätta att spåra för deras makar/sambo:

Anders: ”Vet inte precis. Det är ungefär samma, tror jag. Det beror på olika förutsättningar. Det beror på vad man har att leva på... leva för... Om man har jobb, framtidsplaner och sådant, då lever man på ett sätt. Har man ingenting att se fram emot, då lever man på annat sätt. Det är i stort sätt samma...”

Björn: ”Jag har svårt att säga någonting. Jag ser mer likheter än skillnader egentligen.”

Carl: ”Det är svårt att jämföra sina egna.”

Mina iakttagelser under intervjuerna är att det är annorlunda att vara en turist i ett land än att vara en migrant. Manliga respondenter vet i stort sätt att systemet i Sverige är annorlunda än i de länder som deras sambo/fruar kommer ifrån samt att de pratar utifrån logiska samt allmänmänniska iakttagelser. Kunskapen om sin sambos/frus kultur kan vara som en resurs för att förstå och stötta kärleksmigranter under deras processer av migration, annars riskerar de gå igenom processen alldeles ensamma:

Carl: ”Hon är rätt tyst och berättar inte om sina känslor, utan att man frågar.”

Det framgick också under intervjuerna att det inte är så lätt för en svensk sambo/maka att hjälpa till med integrationen i det svenska samhället gällande systemets funktion och rådande regler då det är svårt att förutse vad en migrant är i behov av. Dessutom kan den svenske sambon/maken inte ha tidigare erfarenheter av vilka myndigheter som hjälper migranter på något sätt eller som en invånare överhuvudtaget veta hur allt fungerar. Sambo/makar försöker hjälpa så gott de kan, men det blir kvinnornas ansvar att reda ut och lära sig om sin situation:

Björn: ”Så gott jag kunde hjälpte jag till, men som invånare vet jag inte själv hur saker och ting fungerar. Det har Bianca tagit reda på hur saker och ting fungerar själv, som jag aldrig har tänkt på.”

Alina uppger att Anders inte har hjälpt med introduktionen i det svenska samhället avseende olika regler samt hur systemet fungerar:

”Jag tror att jag klarade av det själv.”

Kvinnliga respondenter talade om att de fick hjälp med språkinlärning av sina män främst genom att de brukar rätta dem vid felsägning, vissa av dem uppgav att man med tiden slutar rätta, eftersom innehållet i det sagda är förståeligt. Det samma lyfter även manliga respondenter fram, det vill säga att de automatiskt har hjälpt sina kärleksmigranter med språkinlärning genom umgänge, genom att rätta dem vid felsägning, svara på olika frågeställningar samt uttalande, även om vissa finner svårigheter med det:

Anders: *”I och med att jag inte kan hennes språk, så är det inte så lätt för mig.”*

Björn: *”Man hjälper med språkinlärning automatisk, man umgås varje dag och pratar, så blir det ju hjälp i det. Man rättar, stöttar i vissa frågeställningar som hon inte kunde ha klarat av själv.”*

Carl: *”Lite grann har jag hjälpt henne. Hon är duktig på att läsa själv. Jag tror att det mesta lärde hon själv. Svensk grammatik är inte lätt heller, ibland är det även svårt att förklara. Man bara vet att det är så.”*

Franzén (2001) lyfter upp kulturellt avstånd som den speciella typen av språksvårighet som uppstår när företeelser och fenomen inte finns i båda länderna. De går alltså inte att översätta direkt för att det andra språket inte har ett motsvarande ord, istället måste en förklaring ges (s. 35). Ibland kan det vara svårt om man inte kan det andra språket och det kan vara även svårt utan en pedagogisk utbildning att veta hur man kan hjälpa till med språkinlärning på bästa sätt. Sambo/makar försöker hjälpa till, de rättar, men med tiden vänjer de sig då det blir begripligt vad sambon eller frun vill säga, även om det sagda innehåller grammatiska fel. Det är viktigt att man kan göra sig förstådd, men med tiden blir det inaktuellt hur man gör sig förstådd. Konsekvenserna av detta är att de inlärd felen blir svåra att lära om. Elsie C. Franzén (2001) hävdar att inlärning av språket kan bero på ålder, språkavstånd, alltså hur likt eller olik det nya språket är med modersmålet, och om man vuxit upp i en- eller flerspråkig miljö (s. 32).

Alina och Bianca uppger att deras män inte har hjälpt dem med att skapa sociala kontakter bland svenskar. Cecilias situation ser annorlunda ut:

Alina: *”Min man är inte en social människa.”*

Bianca: *"Han har inte hjälpt mig med att skapa sociala kontakter."*

Cecilia: *"Jag har träffat alla hans kompisar och familjer som han har känt i 20 år."*

Jag tolkar ovan sagda som att sambos/makars sociala förutsättningar kan vara en katalysator till ett rikare socialt nätverk för deras kärleksmigranter bland svenska invånare. Vissa män har inget stort socialt nätverk själva:

Anders: *"Det är mycket dåligt med sociala kontakter [...]. Hon har mer kontakter än jag har."*

Detta betyder i sin tur att kärleksmigranter skapar kontakter som behärskar deras modersmål, som det framgick tidigare i uppsatsen. Det blir svårare för dem att skapa kontakter med infödda svenskar och ingå i det svenska samhället. Cecilia har skaffat svenska kontakter genom sin sambo. På så sätt har Cecilia fler svenska bekanta än migranter. Under intervjuerna har det också framkommit att mannen inte bara bygger på sitt sociala nätverk med hjälp av sin kärleksmigrant utan också förändras och blir mer socialt aktivt:

Anders: *"Blivit mer aktiv med tiden, social med."*

Andrzej Olkiewicz (2008) i sin bok *"Konsten att vara invandrare"* hävdar att genom giftermålet får man automatiskt tillgång till ett helt nätverk; den inhemska partners familj, vänkrets, språk samt att den kulturella världen står öppen på ett helt annat sätt (s. 118). Denna generalisering är tillämpligt i vissa fall. Intervjuerna visar att det beror på förutsättningar som en svensk har, det är inte per automatik så att en infödd sambo/make/maka har ett omfattande socialt nätverk.

V. KAPITEL

AVSLUTANDE DISKUSSIONER

Vägen hit har varit en lärorik process som har ökat mina kunskaper om vad migration innebär och medför för kärleksmigranter. Data som jag har samlat in har berört mig, både som student och även på ett personligt plan.

Empirin visar att kärleksmigranterna som har ingått i undersökningen går igenom känslor och faser som kan likna de som en migrant eller infödd invånare i kris genomlever. Studien visar att migrationsprocessen kan för en kärleksmigrant betyda två olika kriser. Den ena är kärleksmigrationskrisen - anpassningsprocessen till den svenska familjen och migrationskris – anpassningsprocess till det svenska samhället.

En möjlig beskrivning till kärleksmigrationskris fenomenet är att den relation, de vanor, värderingar och uppförandesätt som man har från sitt fosterland inom familjen och mellan familjemedlemmar, ofta krockar med dem som man har lärt sig i den nya familjen. Kärleksmigrationskris kan delas upp i tre olika tillstånd: nyfikenhetstillstånd som kännetecknas av att man är nyfiken på hur allt fungerar inom familjen och mellan familjemedlemmarna i den nya familjen samt att man är öppen för att göra saker på nya sätt. Exempelvis att man passar tider avseende måltider och försöker leva mer ekonomiskt. Det andra tillståndet är frustrationstillståndet, som kännetecknas av att man exempelvis blir missnöjd och idealiserar relationen mellan familjemedlemmar i sitt fosterland. Exempelvis att man lever för att njuta, träffas oftare och hjälper sina nära och kära ekonomiskt. Det tredje tillståndet är anpassningstillståndet, som kännetecknas av att man accepterar det nya sättet att ha relationen på mellan familjemedlemmar och finner fördelar med det. Det betyder inte att man bortser från sitt gamla sätt helt och hållet och det blir så att säga pendling mellan olika tillstånd. Det betyder nödvändigtvis inte att alla kärleksmigranter går igenom alla tillstånd och upplever dem lika starkt. Kärleksmigrationskrisen föddes i iakttagelser under kvalitativa intervjuer samt under bearbetning av empiri och är en process av omedveten natur. Detta var inget som respondenterna direkt har uttryckt eller påpekat, men deras historier har sagt mycket mer. Fenomenet baserar sig på utsagor av tre kärleksmigranter samt deras partners som indirekt har ökat förståelsen för fenomenet.

Att kvinnorna är i ungefär samma ålder och kommer från samma kultur kan innebära att kärleksmigrationskrisen kan se annorlunda ut för andra ålderskategorier eller/och kulturer. Slutsatserna baserar sig på ett litet antal intervjupersoner vilket gör att de inte kan generaliseras i ett större sammanhang

De beskrivna svårigheter, hinder samt förluster som jag lyfter fram i uppsatsen kan vara krisutlösande, men som Franzén (2001) uppger behöver det inte betyda att varje migrant befinner sig i kris i strikt psykologisk bemärkelse. De processer som migrationen medför lämnar varaktiga spår i personligheten, exempelvis att man förändrar sin identitet.

I litteraturen finner man ofta iakttagelsen att migranter inte reser till någonting, de reser från någonting (Olkiewicz, 2008, s. 21). Som kärleksmigrant reser man till någonting, till en familj, till en person. Oavsett de bakomliggande orsakerna, varför man vill åka från sitt fosterland, om det är instabilitet i landet som blir den avgörande orsaken eller omöjligheten att realisera sig själv eller andra orsaker, reser en kärleksmigrant till någon. Det vill säga att man möjligtvis har ett tak över huvudet samt att de övriga primära behoven tillfredställs. Detta underlättar kärleksmigranternas situation åtminstone under den första tiden av anpassning till den nya miljön i jämförelse med andra migranter som har knappa resurser och kanske inte har någonstans att bo.

Kärleksmigranter kom till Sverige med tanken om att stanna permanent, att starta en ny familj, att börja sitt liv från början i det nya landet. Inte alla var medvetna eller förberedda på kommande svårigheter samtidigt som vissa av dem uppgav möjligheten att återvända till sitt fosterland som något positivt, om något ohanterligt skulle uppkomma. Att möjligheten finns åtminstone i tankarna kan underlätta verkligheten. En av respondenterna uppgav att oavsett vad, skulle hon aldrig återvända till sitt fosterland. Oavsett viljan eller möjligheten att återvända, kom de med tanken att stanna permanent i det nya landet och skaffa en familj. Undersökningen visar också att språket anses vara det största problemet under den första tiden efter ankomsten och under integrationen med familjemedlemmarna och samspelet med dem.

Familjen och tanken på att stanna permanent är drifter till motivation för att lära sig det nya språket, ingå och integrera sig in i det svenska samhället. Det skulle eventuellt vara annorlunda om syftet med att komma till Sverige var för att tjäna pengar och

inom en snar framtid återvända till sitt fosterland, då skulle man kanske inte ens anstränga sig för att integreras i det svenska samhället. Respondenterna ser fram emot framtiden i det nya landet, de accepterar sin situation även om de ibland ”åker tillbaka” i sina tankar till sitt fosterland. Det vill säga att minnen från det förflutna kommer upp i olika sammanhang.

Jag har berört i min problemformulering att kärleksmigranter och även andra nyanlända migranter inte introduceras i det svenska samhället på samma sätt som de som kommer med flyktingstatus. Anledningen till att man inte gör det ligger i motivationen att kärleksmigranter har sina svenska makar/makor som hjälp vid introduktionen i det nya samhället. När man uttalar sig att svenska makar/makor hjälper en att introduceras i det svenska samhället förväntar man sig att alla svenskar är professionella inom migrationsområdet, det vill säga att de vet vad en migrant behöver och är bekanta med de flesta myndigheterna och deras funktioner. Om man enbart menar språket, som hjälp med introduktion, då bortser man från många andra faktorer. Undersökningen har visat att de resurser, som en svensk sambo/maka kan erbjuda sin kärleksmigrant beror på personliga förutsättningar men inte på det faktum att maken är svensk. Jag var i kontakt med Flyktingmottagningen i Skåne och är bekant med olika insatser som erbjuds för personer med flyktingsstatus. De insatserna är oerhört uppskattade och viktiga. Oavsett anledning till ankomst kvarstår det faktum att man är ny i ett land. Oavsett om man är migrant, kärleksmigrant eller flykting har man samma mål att sträva efter – bli självförsörjande samt att introduceras i det svenska samhället. Frågan om kärleksmigranterna själva anser att de är i behov av att introduceras i det svenska samhället med hjälp av olika insatser och åtgärder som en professionell kan erbjuda, har inte berörts i min undersökning och kan vara grund för undersökningsområde i nästa studie.

Att börja från början är en omfattande process, som inbegriper förluster och vinster, hinder och möjligheter, identitetsförändring och en omöjlighet att suddas ut sitt förflutna. Med hjälp av sitt förflutna hittar kärleksmigranter mod och styrka under anpassningsprocessen i den nya miljön, som gör dem till goda mödrar, fruar samt medborgare. De har självmant kommit till det nya landet för att skapa sig ett nytt liv, utan att vara medvetna om kampens längd och vad det medför under loppet. Även om man visste att man kommer få börja från början i det nya landet, så var man inte förberedd på att det tar år för att kunna göra ett framsteg. Utifrån intervjumaterialet

tycks det vara svårt för kärleksmigranter att inträda på den svenska arbetsmarknaden. Kärleksmigranter tycks ha hittat nycklar för framtidsdörrar, för att kunna komma fram till denna dörr har de öppnat många andra dörrar: bland annat har de lärt sig språket, kulturen samt att anpassa sig till nya regler. De ser fram emot att öppna den sista dörren, men nyckeln passar inte, eftersom de menar att det är en migrant som håller nyckeln. Majoritetsgruppen och minoritetsgruppen tycks ha olika nycklar. Om en migrant kommer genom dörren eller inte, beror det på vad det är för person som står bakom den stängda dörren. Är det någon som vågar öppna dörren eller en som väljer den enklaste vägen i väntan på att en infödd svensk kommer med sin passande nyckel? Det är mångfaldens sanning som kännetecknas av olika nycklar mellan olika grupper. Intervjupersonerna menar att som migrant lever man i medvetenhet om att infödda kommer alltid att få företräde. Man lever i en "identitetslöshet" - man är en gäst i sitt fosterland och är en främling i sitt hemland. Smekmånaden har passerat där allt var spännande, nytt och intressant. Man har ingått i äktenskap med det nya landet och denna relation kan fungera bara med hjälp av kärlek, tålamod, ömsesidighet och förnuft.

VI. KAPITEL

REFERENSER

6.1 KÄLLFÖRTECKNING

Aspers, Patrik (2007). *Etnografiska metoder*. Liber: Malmö

Barbosa da Silva, Antonio & Barbosa da Silva Domingos (1988). *Kulturkonfrontation – kris eller möjlighet?* Teologiska institutionen, Univ. Borgenhaugen, Norge D: Uppsala

Bryman, Alan (2007). *Samhällsvetenskapiga metoder*. Liber: Malmö

Cullberg, Johan (1974). *Det psykiska traumat – Om kristeori och krispsykoterapi*. Svenska föreningen för psykisk hälsa: Stockholm

Franzén, Elsie C. (2001). *Att bryta upp och byta land*. Natur och Kultur: Falun

Halvorsen, Knut (1992). *Samhällsvetenskaplig metod. Teori, forskning, praktik*. Studentlitteratur: Lund

Khalid, Salimi (1997). *Mångfald och jämställdhet. Om rasism, fördomar, kultur och identitet*. PM Bäckström: Södertälje

Kristal-Andersson, Binnie (2001). *Att förstå flyktingar, invandrare och deras barn – en psykologisk modell*. Studentlitteratur: Lund

Liljeroth, Lena & Rojas, Mauricio (1997). *Svenska främlingar. Att älska Sverige med dess fel och brister*. Gedin: Falun

May, Tim (2001). *Samhällsvetenskaplig forskning*. Studentlitteratur: Lund

- Nilsson, Björn (1996). *Socialpsykologi*. Studentlitteratur: Lund
- Olkiewicz, Andrzej (2008). *Konsten att vara invandrare*. Genista: Stockholm
- Repstad, Pål (1999). *Närhet och distans. Kvalitativa metoder i samhällsvetenskap*. Studentlitteratur: Lund
- Sjögren, Annick (2003). "Kulturens roll i identitetens byggande." I Nader Ahmadi *Ungdom, kulturmöten, identitet*. Liber AB: Stockholm
- Svensson, Tommy (1992). *Människa, interaktion och social omgivning*. Ekbacken AB: Mullsjö
- Söderlindh, Elsie (1986). *Invandringens psykologi*. Natur och Kultur: Stockholm
- Trost, Jan (2005). *Kvalitativa intervjuer*. Studentlitteratur: Lund
- Westin, Charles (1999). *Mångfald, integration, rasism och andra ord. Ett lexikon över begrepp inom IMER – Internationell Migration och Etniska Relationer*. Socialstyrelsen: Stockholm

6.2 BILAGA I – INFORMATION

Jag läser sjätte termin på socionomutbildningen vid Lunds universitet i Helsingborg. I utbildningen ingår att skriva en examinationsuppsats och det har nu blivit dags för mig att skriva uppsatsen. Eftersom finns det många svenska studier om migranter ville jag koncentrera mig på kärleksmigranter och deras situation i Sverige. Jag vill ta reda på vad migration medför för kärleksmigranter samt hur en svensk make/sambo kan fungera som resurs under processen.

Din medverkan är frivilligt. Om du tycker att vissa frågor är av personlig art behöver du inte besvara de om du inte vill. Du kan avbryta intervju när du vill. Personliga uppgifter är anonyma, det betyder att jag kommer att hitta på fiktiva namn, som ska användas i min uppsats. Intervju kommer att användas för arbetets syfte och jag kommer att radera intervjuerna efter att uppsatsen är klar och godkänd.

6.3 BILAGA II – INTERVJUGUIDE

6.3.1 INTERVJU MED KVINNA

BAKGRUND

Var kommer du ifrån? Skulle du kunna berätta om ditt liv och din vardag innan du kom till Sverige (till ex. sociala kontakter, sysselsättning, fritid, vänner, släkt)? När och varför bestämde du dig för att migrera? Kunde du något om Sverige, invånarna, eventuellt det svenska språket innan din ankomst?

FOSTERLAND I SAMMANHANGET

Finns det några skillnader respektive likheter mellan ditt fosterland och Sverige (till ex. kultur, seder, levnadssätt, moral, värderingar, tradition, etikett)? Saknar du eller längtar du efter något, någon kanske någon plats i ditt fosterland?

SVERIGE I SAMMANHANGET

Skulle du kunna beskriva din första tid i Sverige (till ex. bemötande, sysselsättning, möte med svenska samhälle) och vilka förväntningar hade du? Har din uppfattning förändrats efter tiden, något positivt respektive mindre positivt om det svenska samhället? Har din man hjälpt dig på något sätt med introduktion i det svenska samhället (till ex. sociala kontakter, myndigheternas roll, kultur, levnadssätt, språk)?

MIGRATION I SAMMANHANGET

Skulle du kunna berätta om hur ditt liv och din vardag ser idag ut (till ex. sociala kontakter, sysselsättning, fritid, vänner, släkt)? Har du träffat utmaningar och svårigheter efter ankomsten? Vilka är de? Har du vunnit eller/ och förlorat något med flytten? Var anses ditt hemland nu?

6.3.2 INTERVJU MED MAN

BAKGRUND

Skulle du kunna berätta lite om dig själv (utbildning, sociala kontakter, fritid, släkt)? Har du bott i en annan stad/land under lång period? Skulle du vilja flytta någon annan stans (land, stad)? Pratar du flera språk än svenska? När och varför bestämde du dig att gifta dig med en migrant?

FRU I SAMMANHANGET

Skulle du kunna berätta lite om ditt eget liv innan din fru kom till Sverige? (till ex. socialnätverk, sysselsättning, vänner, fritid)? Hur upplevde du hennes första tid av vistelsen i landet och hur upplever du det nu? På vilket sätt har du hjälpt henne med introduktionen i det svenska samhället (till ex. sociala kontakter, myndigheternas roll, kultur, språk)?

FRUS LAND I SAMMANHANGET

Finns det några skillnader respektive likheter mellan Sverige och din frus fosterland (moral, etik, värderingar, livsstil, kultur, religion, myndigheter)? Tycker du att din fru saknar eller längtar efter något, någon kanske någon plats i sitt fosterland?

FOSTERLAND I SAMMANHANGET

Hur tycker du migranter bemöts i det svenska samhället (främlingskap, diskriminering, de är välkomna eller något annat)? Är det lätt/svårt att bli framgångsrik som migrant i det svenska samhället? Vad tycker du är det bästa sättet att ingå i det nya samhället?